

A leghíresebb s. kiz. szabadalmazott

Oxford eszencia

meggyógyít azon pillanathoz minden makacs fogfájalmat. Hathatósága a leggyorsabb s. legsikereseb.

Egy üvege ára 50 kr.

Raktárak: Bees s. az ország minden nagyobb gyógyszerházaiban léteznek.

Nagybani megrendeléseket elfogad **Zulin G. cs. kir. szabadalom tulajdonos** Triesztben.

Főraktár Pest s. a vidékre nézve: **Török József** gyógyszerésznél király-utca 7-dik szám alatt. 580 (3-6)

Hatodik kiadás
(magyar nyelven harmadik).

A nemi élet titkai s. veszélyei.

Értekezések a nemzés és nemi betegségekről, az utóbbiak óv- és gyógy-módjairól. 597 (1-12)

Függelékkel a bujakói ragályzásról és Dr. Rodet, lyoni orvos

ragályelleni legbiztosb óv-szeréről.

a férfi és női ivarszerek bonctani ábráival. Ára: 1 ujforint.

Postán megküldve 10 krral több; utánvéttel 40 krral több.

Megrendelhető szerzőtől következő cím alatt:

Dr. Eiber V. P.
Pesten, József-utca 66-ik számú saját házában.

Teljes egészség.

Számtalan bizonyítványok tanúsítják, hogy **Caivin** párisi gyógyszerész izletes **növénylabdacsa** oly erővel bírnak, mely a közönséges gyógyszereket messze túlhaladja, s hogy azok minden más gyógyszernél nagyobb kegyben állnak a közönség előtt.

Később lehetne vonni ezen labdacsook gyógyhatását, melyet az alább nevezett betegségeknél tanúsított, ha nem volna az meg-erősítő magasállású és részrehajlatlan férfiak levelei által.

Ezen labdacsook által gyógyított beteg-ségek a következők: Szorulás, májbetegségek, rheumatismus, vízkórúság, gyomorhajók, fejfájás, hányásra való hajlam, emésztelenség, bélférfájalmak, melyek a térdességől származnak, felfúvódások, étvágyhiány s mindazon szenvedések, melyek a tisztulást követik.

Midőn a vért tisztítják, helyreállítják az organismust, s meggyógyítanak oly beteg-ségeket, melyek különben nehezen vagy épen nem gyógyíthatóknak tartottak, minők: a nehéz hallás, gyenge látás, ideggyógyalmak, ideg-izgatottság, máj- és agyférfájalmak, köszvény, valamint számos más bajok, melyek a szervgyengeségből származnak.

Egy doboz ára 1 ft.

Főraktár Magyarország és mellékter-
mányaik részére **Pesten TÖRÖK JÓZSEF**
gyógyszerész urnál, király-utca 7. szám.

J. P. CAUVIN,
gyógyszerész Párisban.

581 (4-6)

Liebig tanár

hús-kivonata Dél-Amerikából (Fray Bentos).

Liebig-féle hús-kivonat-társaság Londonban.

Nagy megtakarítás háztartások számára.

Erőteljes húslevesek azonnali előállítására.

Készítése s. megjobbítása a levelek, mártalék s. vékony étkeknek stb.

Erősítő anyag gyengék s. betegek számára.

Aranyéremmel kitüntetett az 1867-iki párisi- 1868-iki havre-i kiállításon.

A hús-kivonat csak akkor valódi, hogyha a tégelyek mindegyike báró **Liebig** tanár és dr. **Pettenkofer M.** aláírásával ellátva vannak.

Részletes árak egész Magyarországra nézve tegely számra:

1 angol font	1/4 angol font	1/4 angol font	1/4 angol font
5 ft. 80 kr.,	3 ft.,	1 ft. 70 kr.,	92 kr.

Kapható: minden előkelő kereskedések s. gyógyszerárakban. 556 (10-52)

Nagybani raktár. a társaság levelező tagjánál **Thallmayer** és társánál **Pesten.**

Kiadó-tulajdonos **Heckenast Gusztáv.** — Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1869 (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

LEFAUCHEUX

VADÁSZFEGYVEREK

nagy választékban, a legjobb rendszer szerint, szilárd puskaműves munka

saját készítmény

finom sodrony és damaszok csövekkel s. csinos vésetekkel **60. 70. 80. 90. 100 egész 120 forintig.** továbbá

Lefauchaux vadászfegyverek,

a leghíresebb francia gyárakból **42. 45. 50. 60 egész 115 forintig;** mindennemű **csappantyus-fegyverek, mint**

Egy szimpla vadász-fegyver vascsővel	7-10 ftig.
Egy dupla fegyver vascsővel és patentesavarral koményen forrasztott	15-18 "
Egy dupla fegyver drótsővel (Rubans) lüticsi	22-28 "
Egy dupla fegyver, zsinór vagy finom damaszok csővel	30-50 "

Revolvereket

Lefauchaux módszer 6 lövéssel, tökéletes önfelhúzással 10, 12, 15, 18, 20, 25, 30, 40, 50, 60 forintig.

Pisztolyok párja szimpla 2 forint 50 krajczártól, dupla csövek 4 forint 50 krajczártól fölfelé.

Flobert pisztoly és puskák, nyereg és czél-pisztolyok, Lefauchaux puskatöltények, francia gyártmány, ajánlja

UNSCHULD EDE,

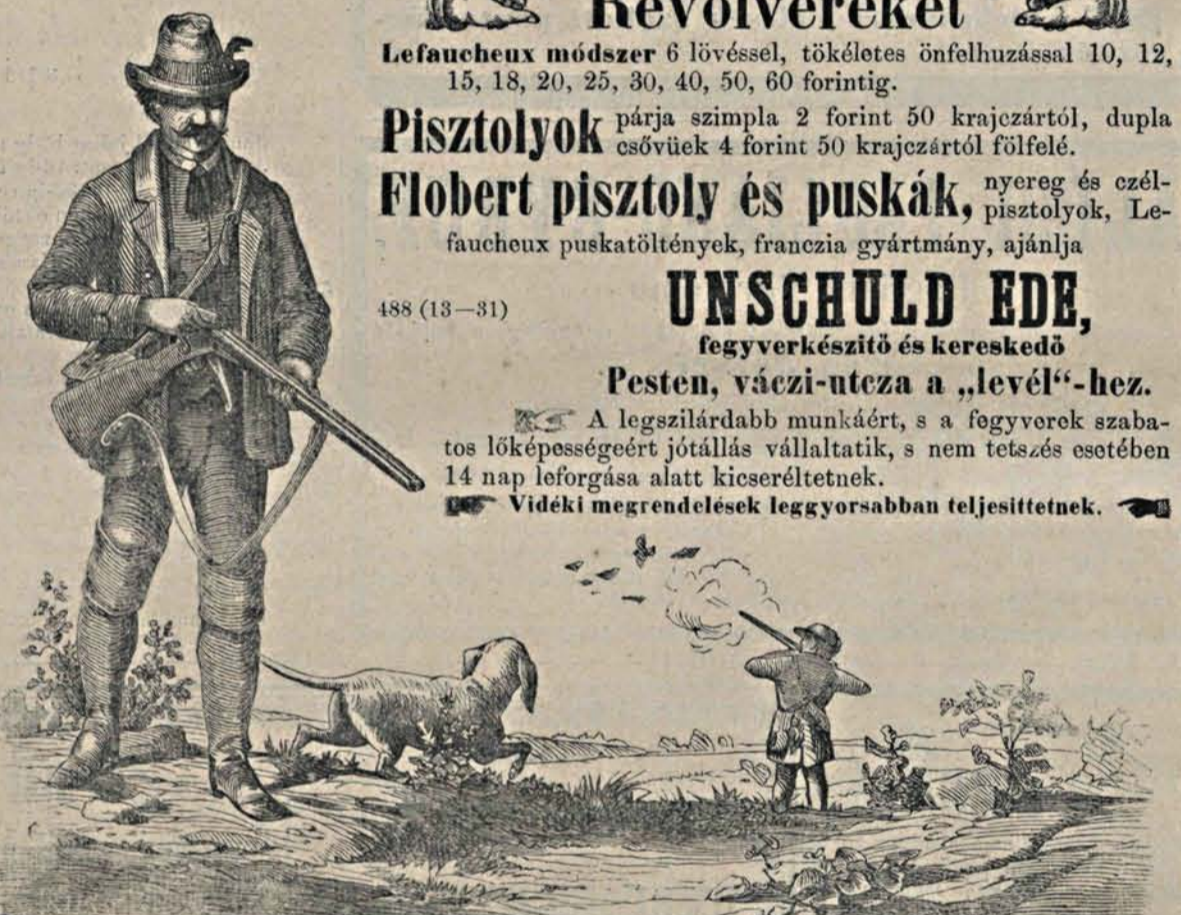
488 (13-31)

fégyverkészítő és kereskedő

Pesten, váci-utca a „levél“-hez.

A legszilárdabb munkáért, s a fegyverek szabatos löképeségeért jótállás vállaltatik, s nem tetszés esetében 14 nap leforgása alatt kicseréltetnek.

Vidéki megrendelések leggyorsabban teljesítetnek.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4-ik szám) megjelentek és minden hiteles könyvtárunknál kaphatók:

A Bach-korszak adomáiban.

Összegyűjté egy Bach-huszár.

(Nyolczadrét. VIII. 200 lap.) Füzve **80** krajczár.

Nincs többé szeplő, naptótelésítés, sárga arczfolt, redő.

A szépséget és ifúságot csak a világhírű

EAU, de LYS de LOHSE

szépítő liliomtej adhatja vissza.

Ezt a porosz királyi orvosi hatóság megvizsgálta, valamennyi kitünő orvos és az orvos-egylet, számos nő és férfi egyedül ezt ismerte el hibátlan szépítő-szernek. — Ára egy nagy üvegnek 2 ft. 50 kr., kisebb 1 ft. 30 kr., postán 10 krral több.

Főraktár Berlin, Jägerstrasse 46, **Lohse** udvari szállítmányos.

Pesten Török József

gyógyszertára, király-utca 7. szám; továbbá **Debreczen:** Borsos. **Szatmár:** Bósztréményi. **M.-Berényi:** Nárcisz. **Eszék:** Deszátly. **N.-Varad:** Molnár. **Temesvár:** Pecher. **Köszösvárt:** Wolf. **Pozsonyban:** Dr. Schneberger. **Kecskeméten:** Katona **Zsigmond** gyógyszerész uraknál. 577 (4-6)

Pest, augusztus 29-én 1869.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft.

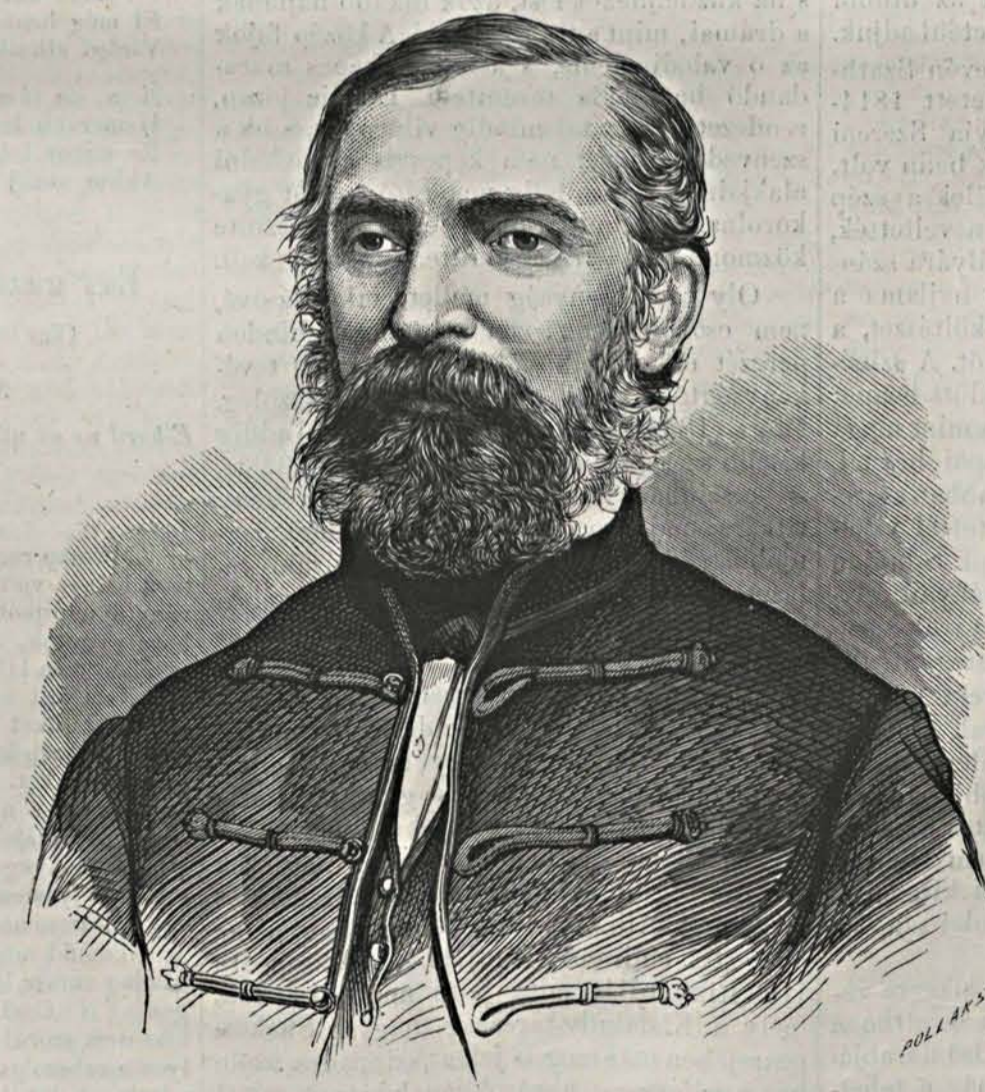
Csupan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. — Fél évre 3 ft. — Csupan Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg: Egy négyzet hasábjátott petti sor vagy annak helye egyszeri ígatásnál 10 krra, háromszori vagy többszöri ígatásnál csak 7 krra számítottatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad **Bécsben: Oppelk Alajos,** Wollzeile No. 22. és **Haasenstejn és Vogler** Wollzeile No. 9. — Bélyeg-díj külföld minden ígatás után 30 krajczár.

Szigligeti.

Irodalmunk legtöbbször koszorított pályafutójának s egyik legérdemesb bajnokának, a „Szökött katoná“ stb. stb. szerzőjének arczképét s életrajzát nem először közli most a „Vasárnapi Ujság“; ez igen is nagy s menthetetlen mulasztás lett volna részéről. De mióta Szigligeti arczképe lapunk 1857-diki évfolyamában először megjelent, s azóta lankadatlan munkásságával annyi új koszorút fizetett halántékai körül (s valóban e 12 év közül egy sem mult el, hogy legalább egy irodalmi kiténtetés ne érte volna), hogy az irodalom s költészet terén csak azóta is kifejtett tevékenysége s a nemzeti színház körül szerzett érdemei bővebb anyagot nyújtanak egy új életrajzra, mint sok másnak, s pedig szintén érdemes munkásoknak egész hosszú életpályája. Valóban Szigligeti munkássága, termékenysége, sikerei, nem lankadnak az évekkel, a gazdag források, melyekből merít, az apadás semmi jelét nem mutatják, s költői ere, mint a szerencsésen talált bánya-ér, minél tovább követi irányát s minél jobban zsákmányolja ki, annál gazdagabban látszik fizetni.

Tizenkét év előtt azt irta róla életrajója, hogy öt-ször nyert 100 aranyat, s kétszer másodjutalmat, színműveit; és 57 darabot tudott elősorolni, melyek töle a színpadon megfordultak. Most pályanyertes darabjai számát húszra, s összes darabjait mintegy 84-re tehetjük. Irodalmi s költői becs tekintetében legszebb diadalai is épen ez utóbbi 12 évre esnek; mert a „Fenn az ernyő“ és „Nőuralom“ vigjátékai, „Lelencz“ népszínműve, a „Trónkereső“ tragédiája — mind e korszakból valók s erőteljes bizonyosságai műsája életerős fiatal-ságának.

SZIGLIGETI.

hatjuk, hogy a „Szökött katoná“ megérdemelte e kitünő szerencsét, a hatásért, melyet korában és igen soká, tartósan és mélyen gyakorolt. S itt hatás alatt nem épen csak a szoros értelemben vett színpadi hatást

értjük. A Szökött katonával Szigligeti egy új irodalmi ágat alapított meg nálunk: az énekes, népdalos *népszínművet*. A francia vaudeville, mely hazájában oly kedves, mert a francia jellem és szellem oly hű kifejezője, nem szerencsésebb lelemény, mint nekünk a Szigligeti-féle népszínmű, tősgyökeres magyar alakjaival a népből, a középrétekből, s általában a magyar életből, cselekvénye aránylagos egyszerűségével, érzelmi valódiságával, iránya egészségességével s minde-
nek fölött szép népdaljai zamatos, varázsos bokrétaival. Ki nem emlékezik még vissza a Szökött katoná, a Két pisztoly, a Zsidó, a Csikós stb. első estéire! a lelkesülésre, mely e darabokat fogadá, a tapsvihakra, melyek kísérték; Fűrredi, majd Hegedűsné dalaira, melyek minden szívben viszhangoztak, minden fulben csengettek s melyeket füttyörészve vagy zongorán, minden fonóban és minden szalonban lehetett hallani. Igen, mert Szigligeti népszínműveinek hatása nem maradt a színház s az esti előadás óráinak szűk körében. Övé volt a szerencsés gondolat, már-már feledett népdalainkat, a hozzájuk illő keretben, a színpadra vinni, népszíntü-
ekké s divatosakká tenni; s azóta a szalonokban, az estélyekben, a hangversenyeken, hova addig operai áriák és kavatínakon kívül más dalrészek bejárása nem lehetett: édes-bús, dal-lamos és eredeti népdalaink nemcsak megtűntek, hanem csakhamar s állandó-lag az első szerepet játszózták.

Nem kisebb volt a Szökött katoná s tár-sainak közvetett hatása a színház reper-toirra. Ez egészségese, magyaros, zamatos darabok mellett a vizenyős és sületlen, kifac-sart izlésű és valótlan német bohózatok s

érezkeny játékok oly izetlenségnek tetszettek, hogy csakhamar le kelle tenni a magyar színpadról, mely Kisfaludy Károly s utóbb Szigligeti előtt és nélkülök, egészen csak ama színművekből volt kénytelen tartározni repertoírját.

Mondják, hogy Szigligeti roppant termékenysége ártott tehetségének. Lehet; de használt a színháznak, az irodalomnak, a repertoírjának. Hihető, hogy tizedrészt annyit írva, tisztelte jobban alkothatott s tisztres költői erővel írhatott volna. De Szigligeti a színház teremténye volt, élete a színházval összeforrva, ugyszólván azonosítva volt; ő a maga dícsőségéből s költői halhatatlanságából előlegezett a színháznak, hogy az élhessen. Ma is, midőn szín-irodalmunk Bánk-Bántól s Kisfaludy Károly első felléptétől számítva éppen 50 éves, ma is, összes magyar színi repertoírunknak több mint fele a Szigligeti darabjaiból telik ki. Legrégibb darabjai is későn s nem egészen koptatták el magukat, némelyik ma is él még a játérendben, s ő minden egy helyett, mely abból letűnt, kettőt-hármat állított újat. S hogy a nemzeti színház és a vidéki színpadok drámai repertoírjai megőrizhette magyar jellegét, sőt időnként túlnyomólag magyar lehet (tisztelte a többi drámaírókat is, de igazság Szigligetinek is!) az ő érdeme. Darabjai közel ezer estét töltöttek be a nemzeti színházban.

Jól esett ezeket a Széköt katonaszázadik előadása alkalmával elmondanunk, jól esett a kitünő érdemű író e „százados“ ünnepe az elismerés szerény koszorúját részünkről is földobni a színpadra, melyen oly szerényen áll és hajlik meg, riadó tapsai közt a közönségnek, mely neki annyi élvezetes estét — s melynek ő lelkesedése ki nem apadtát és tetszésében mindig újabb s újabb ösztönetet köszöni.

Élete és munkássága (kivált az utóbbi 12 év óta) vázlatát, arcképe keretében adjuk.

Szigligeti Eduárd, családi nevén Szathmáry József, Nagyváradon született 1814-ben; atyja Elek, ügyvéd, anyja Szerepi Katalin volt; a szerep mégis csak benn volt, legalább az anyai névben. Szülei a szép tehetségű fiatal nagy gondal nevellették, tudományos s jelesen mérnöki pályára szánva. Kötönyben is tanult, — de hajlama a rideg számoktól más térre, a költészet, a színpad tündérvilág felé vonta őt. A színdarab iránti hajlam korán kifejlődött benne; mint Göthe Meister Wilhelm-je, s mint maga Göthe is, gyermekül már, az apai házban, műkedvelő előadást rendezett s abban szerepelt. Később is különös előszeretettel viselkedett a színpad s színészet iránt. S midőn Pestre, az egyetemre jött tanulmányait folytatni, a tanárok helyett inkább az írók s színészpártolók társaságát kereste. Megismerkedett Fáy Andrásval, Döbrenteyvel, a budai társaság akkori igazgatóival. S végre, erős elhatározással, mely egész élete sorsát eldöntötte, bucsút mondott előbbi pályájának, letette még nevét is (a tisztres becsületos nevet, az akkori világban nem lehetett a kétes művészi siker kokcjára kitenni) s Szigligeti Eduárd név alatt a budai színésztársaságba lépett, 1834-ben.

Színészi szereplése nem nagy sikerre vezetett. S mégis érezte, hogy az ő otthona csak a színpad. Drámaíró lett. Első darabjában, „A kijátszott cselek“ ben már a tehetség nyomai látszottak; a második: „Dienes vagy a királyi ebéd“ már soká fentartotta magát a színpadon, sőt németül is játszották. A budai társaságtól ájtott 1837-ben Pestre is, az akkor megnyílt nemzeti színházhoz, középkerületi színész, s mindig termékenyebb drámaíró kettős minőségében. Da-

rabjainak csak ezimezt sem akarjuk mind elősorolni; lapunk 12 év előtti folyamában. az addigiak mind meg vannak említve, Beldi Pál és a Mamái, melyekkel ép azon évben, az akkoriban alapított Telesi-jutalom két első (szomorú- és vígjátéki) jutalmát nyerte az akadémiától. E jutalmak azóta évenként megújultak, hozzájárulva csakhamar a Karácsonyi-féle drámai díj, előbb szintén évenként, majd 2 vagy 4 évi időközökben. S mióta e drámai jutalmak folyamatban vannak, alig néhány kivétel leszámításával, mindnyája a Szigligeti ügyes szerkesztői, színpadi jártasságra, könnyű kére s eleven szellemre mutató darabjainak jutott. A pályanyertes műveken kívül is, minden évben egy-két darabbal gazdagította még a repertoírt. S művei legnagyobb része, említett jelességeinél fogva, tetszett is, s több-kevesebb szerencsével megállta helyét.

Költészetéről, a nélkül hogy egyes művei részletes elemzésébe bocsátkoznánk, röviden megmondhatjuk véleményünket. A szó legmagasabb értelmében halhatatlan műveket Szigligeti nem alkotott. De ha a felfogás shakespearei mélysége s a nagy szenvedély ellenállhatatlan elragadó lángja nem sajátja is, azért a ki egyrés, jobb műveit, sőt összeváltva egész drámaírói munkásságát figyelemmel tekint, meg fog győződni, hogy Szigligeti azért nemcsak a közönség olesó tapsait kereste s nemcsak a pillanatnyi mulattatás, szórakoztatás vagy elérzékenyítés sikerének élt. Egy egészséges, élénk, benyomásokra fogékony, a művészet iránt valódi érzéssel bíró költői természet látszik ki műveiből, ki természetes tehetségeit tanulmányai s az élet gondos megfigyelésével fejttette ki, s nemcsak a színpad fogását tanulta el, hanem a lélek és szív hurjait is bírja érinteni. Költészete a nemes iránt fogékonyabb, mint sem a bűn nagyszerűségének előállításában, s ha küzdelmeket fest, azok inkább hajlanak a drámai, mint a tragikai felé. A közép fajok az ő valódi eleme, s azokban képes maradóan becsülni is teremteni. Elméje józan, rendezett, célzattal mindig világosak, s ha a szenvedély hevét nem képes is reá lehelni alakjaira, azok mindig nemesítő hatást gyakorolnak. Technikai ügyességét, mely szinte közmondásossá vált, említenünk sem kell.

Oly termékenység mellett mint az övé, nem csodálhatók, ha színművei minden percét elfoglalták s őt minden egyéb tevékenységtől elzárta volna. Épen ellenkezőleg. Mióta (1854) a színpadról lelépett, hol addig kisebb szerepeket mint színész is működtött, — a színháznak huzamos ideig tevékeny titkára, majd gondos és tanult rendező, legújabbban drámatyúr és a drámaírói válsztmány elnöke, mindenik minőségében szorgalmas, pontos, igazságos, lelkiismeretes tisztviselője a nemzeti színháznak, melyet Szigligeti nélkül képzelné sem lehet. A mellett egyéb irodalmi működésre is maradt ideje. Eredeti drámai nagy száma mellett számos fordítmányval is gyarapította a repertoírt; többnyire színi hatású s a mellett belbecselés is bíró művekkel. Elég ezek közül a régibb időkbeli Dumas, III. Henrik és udvarát. „Albini“, „Veszedelmes nagynénjét.“ stb. említeni; legújabbban Shakespeare III. Rikárdját adta jeles műfordításban, mely a Kisfaludy-társaság magyar Shakespearejében már meg is jelent, színpadra azonban a czimszerű ábrázolásának hiánya miatt még nem kerülhetett. Nem említve olykori, szükség parancsolta, de magas és objektív polemiait, néhány esztétikai értekezést írt a dráma elméletéről, melyek egyikével a Kisfaludy-társaságnál foglalt széklet, másika egy színházi naptárban jelent meg; vázlatai régibb színészársai életéből, becses és szel-

leműs jellemrajzok, melyeket kiegészítve s összegyűjtve is ohaszintan olvasni. Legközelebből mint versköltő lépett föl; a közhit neki tulajdonítja a „Perényi“ című névtelenül megjelent nagyobb költői beszélyt, melyt az a Nádasdy-díjra versenyzett s dícséretet nyert; legújabbban a Kisfaludy-társaságban olvasott néhány költemény.

Szigligeti mint ember, köz- és magánéletben általános tiszteletben áll, s azt tiszta jelleme, nemes modora, igénytelen egyszerűsége s tanuságos, kedves társalgása által egyiránt megérdemli. Családi élete boldog, csendes, tiszteletreméltó. Általában munkásságát, jellemét a gondviselés szép csettel jutalmazta meg.

Mi ez alkalommal csak azt kívánjuk neki, érjen még sok esztendő, s ugyanannyi diadal! Tartsa meg az ég erejét, munkásságát, költői erőt! Szerezzen még sok jó estét a színháznak, s érje meg még néhány darabjának századik előadását!

Bozzay Pál hátrahagyott költeményeiből.

Pusztaság a világ . . .

Pusztaság a világ, kert az én kebelem, Egyetlen virágja hervadó szerelem, Hervadó szerelem bús árnyéku fája, Könyem nedvesíti, fájdalom táplálja.

Kert az én kebelem, gondatlan kertészé Vajjon melyik lehet: a szív-e, az ész-e? Talán mind a kettő, s mig egyik ültetett, A másik kitpéte reményt s emlékeztet.

És a kert virágy pusztán elveszének, Összetíprák őket zajgó szenvedélyek; Mit állsz te még benne hervadó szerelmem, Perhes remény-vesztett kinodát viselmem.

Elmult örömeid emléke nem éltet, Oh hadd szakaszom ki e kinos emléket! El még bennem, noha illatját nem érzem, Virágy elhulltak, — tövisétől vérzem.

Nem, ne távozz tőlem, ágyán gyötrelmeknek Hamarább lesz talán vége életemnek. És mikor lelketem majd ki kell lehelnem, Akkor szállj el tőlem hervadó szerelmem!

Egy gazdag ember életnézetei.

(Egy holland kereskedő naplójából.)

Negyedik fejezet.

Elhard ur az üzletbe kerül, megbetegszik s tévútra tántorodik. (Folytatás.)

Másnap reggel meglátogattam Elfridát. Egy tiszt leánya volt, s özevgy anyjával együtt a sovány nyugdíjból élt. Mily szegényes volt a szoba, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralakját. Nem volt addig nyugtom, mig anyám meg nem hívta őket hozzánk, s mig meg nem mutogathattam e szép leánynak kívülről és belőlről egész gazdaságunkat. Azt hittem, hogy szemé-szája eláll, hová vezettek, de mikor ő megjelent, elváltozott minden, nem láttam semmit, csak az ő tündéralak

ideje is nemsokára letelt. Testileg csak megvoltam, de lelkemben kimondhatatlanul elkeseredtem. Fiatal voltam még, édes Flóriánom, nem bírtam önálló üzlettel, bennem sem gyönyörködhettem; elgondoltam, hogy sok rohanhat meg, milyen unalmas lesz az élet Amsterdamban, s általában milyen unalmas az reám nézve mindenütt, — nem haboztam, elhatároztam, hogy öngyilkosság által kell megszabadulnom az unalom mérgétől.

(Folyt. köv.)

Sasku Károly.

(† 1869. jul. 22.)

Országszerte, de kivált a fővárosban igen sokan ismerték Sasku Károlyt, külsőleg legálább, mert alaposan bizony kevesen ismerhették; minek két fő oka volt: egyik a férfiú túlszerűsége, másik a 20 év óta agyában megfészkeltrögészme, melyet sirjába is magával vitt.

Azok, kik Sasku Károlyt holdas óráiban a rendőr-kémekek (Policzei-spiónok) ellen hevesen szólnokni hallották, méltán lehettek azon hiedelemben, hogy ez ember nagy lelki rázkódattatás következtében, sőtét rémekkel küzd, elme-háborodott. A min csodálkozni épen nem lehet, mert ily heves szónoklata órahosszakon át tartott; és pedig igen sokszor uton s utcán, a hol s a midőn csak alkalom volt reá.

Ellenben azok, a kik közelebbi, tudományos érintkezésbe jöttek vele, mint például a magyar tud. akadémiai tisztviselők s a tagok nagy része is, más véleményben voltak felőle; jól ismerték bár kirihatlan rögeszméjét, de ismerhették egyszersmind nem mindennapi tudományosságát; s érintett gyöngösége dacára is, mint realis tudóst, s azonfelül ritka jellemű hazafit s embert becsülték.

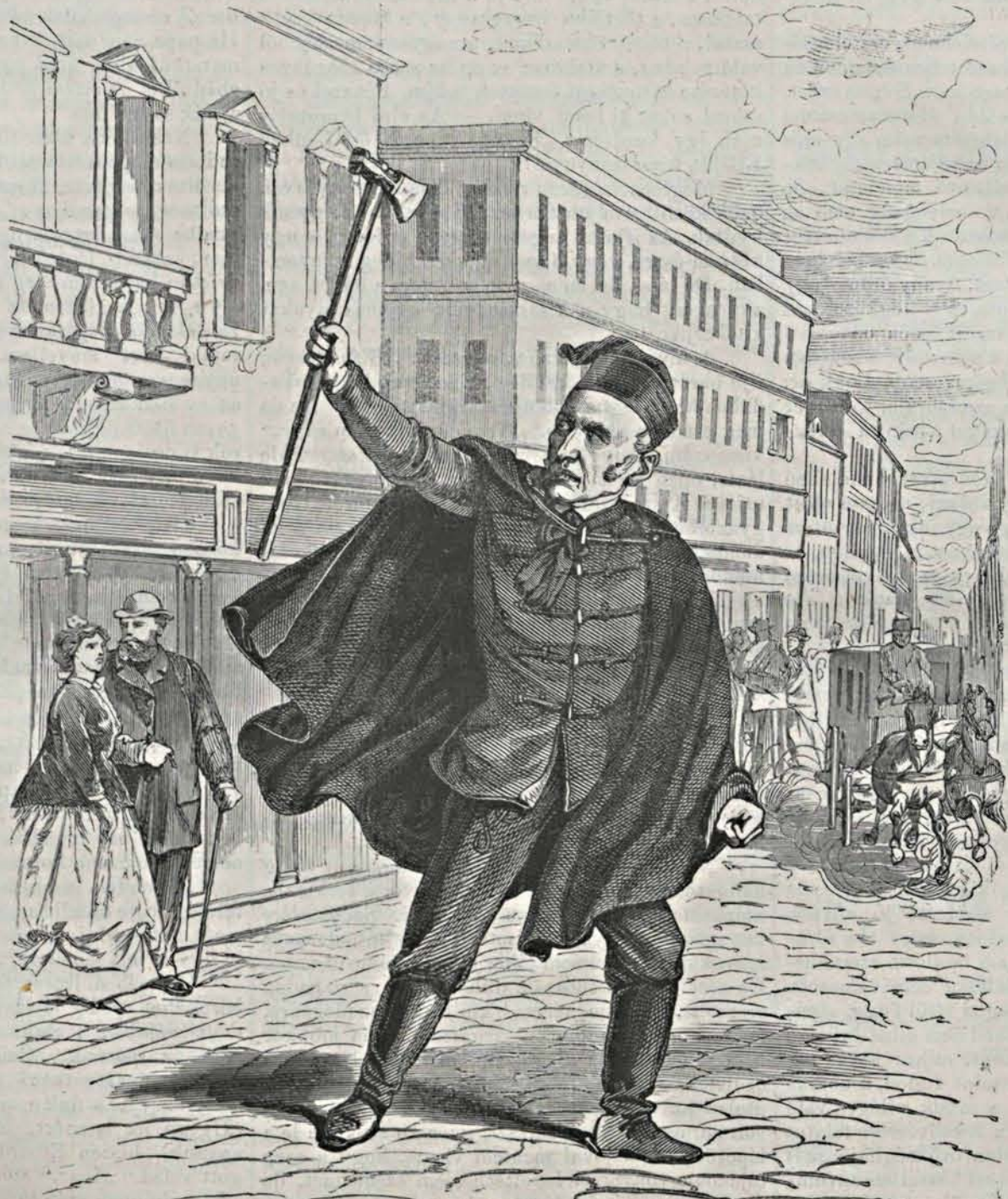
E különöz férfiú élte vázlatát, kivel csaknem egy évtizeden át együtt hivataloskodtam, s kihez a legönzéstelenebb rokonszenves csatlót, minél hübben előadni megkísérlem.

Sasku Károly született Szatmármegyében Felsőbányán, a kezeim között levő iskolai bizonyítvány szerint 1807-ik évben; atyja ottani bányabirtokos levén, szép reményekre jogosított fiát a máramaros-szigeti s debreczeni ref. főiskolákban taníttatta, s papi pályára szánta, melyre, úgy látszott, hogy komoly természeténél fogva, nagy hajlama is volt.

A theológiát a debreczeni collegiumban kitünően végezte ugyan, de az akkori tanrendszerhez képest egyszersmind a jogot is végezvén, jogi gyakorlatra ment s ügyvédi oklevelet szerzett praeclearummal.

Az ügyködés azonban nem volt inye szerinti pálya, ezt is abban hagyta, s oly állás után vágyódott, melyen ne legyen alkalma ellenséget szerezni; elhatározá téhát, hogy mérnökké lesz, különben is kedvencz tudományára levén a számtan. E célból 1836-ban a pesti egyetemnél a mérnöki tanfolyamot hallgatta s azt kitünő eredménnyel be is végezte.

A mérnöki tanfolyam bevégeztével a budai országos építészetenél találjuk őt, de már 1842-ben a máramaros-szigeti ref. lyceumban mint a bölcsészet, mennyiségtan, történettan, természeti jogtan, országtan, országállapottan és neveléstan nyilvános tanára, osztályfelügyelő és pártfogósági kiadó-jegyző „általánosan elismert buzgósággal s lelkiis-

Sasku Károly. — (Jankó János eredeti rajza.)

meretesen működik,“ miként az ott nyert gondnoki bizonyítvány tanuskodik.

Azonban, ugylátszik, e pálya sem volt inyére, mert már 1844-ben bucsút vett Szigettől, mint mérnök a Tisza-szabályozásnál vállalt hivatalát, s már 1846-ban 1200 pfrt fizetése volt, s ugyanez évben *Paleocapa Péter*, velencei kir. építészeti igazgató kíséretében, műtani munkálatok s tervek megvizsgálása végett a Tisza-völgy hivatalos beutazására küldé őt gróf *Széchenyi István*, mint az akkori Tisza-szabályozás elnöke, kinél Sasku nagy becsben állott; nem egyszer maga mellé vevé őt a nagy hazafi körutazása alatt, s adott véleményét mindannyiszor figyelemre méltatta.

1848-ban a közlekedési miniszteriumnál volt alkalmazva, s midőn *Csányi* vette át e

miniszterium tárczáját, Sasku kitünő figyelemre méltatta, de saját ohajtása folytán honvédszázadosá nevezetvén ki, nemsokára egy guerilla csapat szervezése s vezérletével bizatott meg.

Önzéstelen hazafiságának bizonyossága, hogy mint honvéd, századosi fizetését az országnak ajándékozta, és saját költségén szolgált.

A harczerén is hűn teljesíté kötelességét, tett a mit tehetett. Hadi szolgálata azonban nem tartott sokáig, a katasztrófa bekövetkezett, a seregek és csapatok egymás után tették le a fegyvert. Sasku csapatjára is reá került a sor, mely az önkénynek szintén fejet hajtott, — egyedül Sasku akart ellenszegülni, s kardját az oroszoknak nem akará átadni. Azonban a dacz mit sem használt, egy csapat szuronyos muszka őt is lefegyverezé, s mint foglyot parancsnokához vivé, a ki őt bánatlatlanul elbocsátá.

A haza ügyének bukása egyszersmind Sasku életének is forduló pontját idézte elő.

Egyszerre vagy, hivatal s minden nélkül maradván, az ország középpontjába, Pestre sietett. Itt azonban látván a naponként életbeléptetett új meg új rendszabályokat, ugymint rendőr-, csendőrséget, bélyeget, monopolt, hozzá még a számtalan befogattást s kivégeztetést: semmi hivatal, vagy bármi más szellemi foglalkozás után nem nézett, hanem megvásárolt egy fűrészt, azt karjára akasztván, házról házra járt, s fafűrészelőnek ajánlkozott. — Természetes, hogy mindenünnen kiutasították, azon megjegyzéssel, hogy ilyen egyén valami nemesebb szolgálatot is tehet a társadalomnak.

Saskuazonban következetes maradt sokáig, mindaddig tudnillik, míg csak egy fillérje s valami eladni valója volt. Pénzét úgy osztá be, hogy naponként egy ezüst hatosból kijöjjön. Rendesen burgonyát vett, azt megfőzte, s egy hónapnál tovább tengődött ily módon.

Valószínűleg e szenvedés közepett tört meg tántoríthatlan honfi szive és hite, nagy lelki rázkódattatáson kellett átmennie; nemzete bukásának eszméjével sehogy sem tudott kibékülni. Kiváltképeni ellenszenvét költötte föl a rendőrigazgatóság (Policzei direktió) s annak titkos bérenczei, a rendőrkémekek, kik akkor csak úgy nyüzsgöttek Pesten. Azok elleni gyűlöletét képtelen volt elfojtani, ellenzenve uton-utcán kitört, s nyíltan piszkolta és szidta őket, egyszersmind mindenkit figyelmeztetett, hogy óvakodják a rendőrkémekektől (a policzei-spiónoktól).

Ez soká nem maradhatott titokban.

Egy este, midőn Sasku vacsorájáról haza ballagott, a nemz. muzeum kerítése mellől egy csapat rend- és csendőr szuronyt szegezve rohanta meg őt, s a rendőri hivatalba vivé, a hol egy bérkocsin, száját betömve, a Rókuszkórházba, még pedig egyenesen az örültek osztályába hurcolták, s midőn először agyaföbe félholtra verték volna, egy priesre féloldalt fekvő helyzetben kegyetlenül leszijázták, s 14 álló napig szakadatlanul, mint örültek kimozták. Az orvosok tanácsára azonban, mint nem veszélyes s nem is örült, legfőlebb csak rögeszmével vesződő egyén, s a mellett tudományosan képzett ember, 14 nap mulva szabadon bocsátatott.

Eme kegyetlen bánás volt kétségkívül, a mi szegény Saskuban örökre kirihatalanná tette ama rögeszmét, melynek akkor, fájdalom elég alapja volt; de melytől aztán ő később sem szabadulhatott meg, s mely benne néha valódi örültség is fokozódott.

Élete végeig nem szünt meg gyűlölni a rendőr-kémekeket s róluk tulzott képeleteit mindenkiel közölni. E sokszor igen sajtáságos képeleteket, egy pár száz pontban foglalva, le is írta, s mindig magánál hordozta. Ez irat némely érdekesh pontjai a következők:

„A policzei-spiónok, orvosok, tudósoknak, ügyvédek-, kézművesek-, művészeknek stb. adják ki magokat, s legfőbb feladatuk az, hogy Pesten minden házban szállást fogadjanak; ha pedig ez nem sikerül: a lakókat egymás között összevesztik, így azután valamelyik kihurezsoló-kodván, az tires lakhelyiséget a policzei-spión veszi ki, ekkor felmegy a padlásra s a falakat ekként furkálja át, hogy abba a Dionysius csövet beillesztvén, minden lakónak beszédjét kihallgassa. — Pesten tehát minden ház meg van furkálva s mindeütt hallgatónak a policzei-spiónok.

„Továbbá a policzei-spiónok egyik padlásról a másikra egymásnak Dionysius csöveken telegraphiroznak, miután az egész városban minden padláson tartózkodnak, a honnan az utcákon járókelőkre Lathroll-csővekből kén-, szén-, egérkő-, fok-

hagyma- stb. gözt és gázt fúnak, a népet mérgezvén; sőt nem egyszer villanygép segítségével le is dobtatják az embereket. A lovakat megzsilajítják, hogy a kocsi elragadván, az embereket összetiporják.

„Az ételbe, italla, szivarba mérges gázokat fúnak, sőt még a levegőt is megmérgezik.

„Betegség nem létezik, minden látszólagos kór oka a policzei-spión mérges fúvása; ha valaki meghal, azt a policzei-spiónok ölik meg, senki sem

„Álmába beszélni kényszerítik az embert, s ekként csalják ki magánosok titkait.

„Az ember gondolatait lephotographirozzák.“

Ugy látszik, ez volt a legtulzottabb, a legfelfokozottabb képzelődése.

Ezen s még ezekhez sok hasonló dolgokat jegyzett ő fel a policzei-spiónokról, kik ellen mindennap több ízben dühösen kikelt, s olykor midőn munkaközepett el volt mélyedve, fél-felugrott, fogta a csákányát s futott fel a második emeletbe, a hol a kályhalyukakat mind átkutatta, a policzei-spiónokat keresvén azokban, s ha ott sem talált reájok (mi igen természetes), akkor a házmasternek ki kellett nyitni a padlást s ott tartott reájuk vadászatot. Azután kime-rülten tért vissza, szinéből kikelve s zúgolódtott, hogy a házmaster megszöktette őket.

Leginkább akkor volt elemeben, midőn hetivásár alkalmával a vidékiek Pestre jöttek. Sasku ilyenkor korán kelt fel, a piacra sietett, maga köré gyűjté a falusi pórnépet, s a policzei-spiónokról szónokolt nekik órahosszakon át. Olyankor mindig későn jött a hivatalba, de ez már fel sem tűnt.

A ki azt merte állítani, hogy a policzei-spiónok korántsem oly veszélyesek, annak szemébe megmondta, hogy a ki a társadalom eme gyilkosait védelmezi és mentegeti, az maga is czin-kosuk. A ki tehát ismerte, rá-

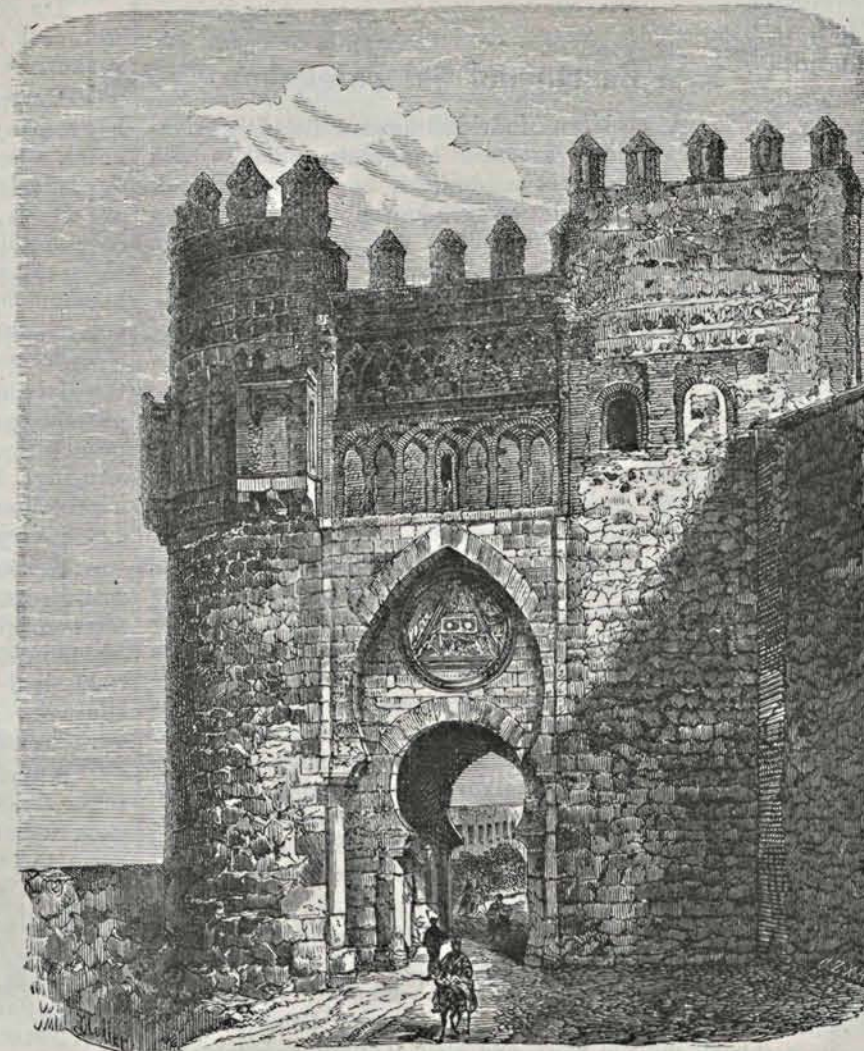
hagyta a mit beszélt.

E szerencsétlen rögeszmén kívül nem volt benne semmi más örültség, mert midőn a legdühösebben szidta s fokosával fenye-

gette a policzei-spiónokat, ugyanabban a percben bármily tudományos kérdést is lehetett hozzá intézni, s ő a legnagyobb komolysággal s figyelemmel válaszolt. Azonban tagadhatlan, hogy az egész emberbensoksajtáságos különcség volt.

Alakja és öltözetje sajtáságos volt. Mindig magyar öltönyt viselt, több éven át veres nadrágot, hosszuszaru magyar csizmát, melyre pakfongból gombos kis sarkantyú

volt ütve, télen-nyáron piros prémes kucsmát, mely viselet mindíg egész simára kiborotvált arczával nagy ellentétet képezett. De mind e gyöngéi, különcségei, rögeszméi valódi értékéből mitsem vonhat-

Puerta del Sol Toledoban.

Veszprém.

hűdés- vagy guttaütésben mult ki, azt állítá, hogy a policzei-spiónok villanygépvel ütötték agyon.)

„Oly mérges gázokat fúnak az ember koponyájára, hogy az ember agyveleje feledékenységgé süllyed.

lak le. Tekintsük azért őt erről az oldaláról is.

Sasku Károly okleveles ügyvéd és mérnök volt, a teológiát végezte, az orvosi tanfolyamot hallgatta, tehát a természet-tudományokban is, különösen a fűvészetben jártas volt, valamint a csillagászatban is, annyira, hogy egy álló helyből elmondta mind az északi, mind a déli égöv csillagsoportozatait, ismerte az egyes csillagokat s hogy mily távol esnek földünkől. Legkedvesebb tárgyai a bölcsészet, mennyiségtan és a nyelvészet voltak.

A magasabb számtanban szakadatlanul buvárokodott, nem egyszer egész éjeken át küzdött egy-egy matematikai földadattal, s megféléseit nemcsak magyarban adta ki, hanem latin nyelvre is lefordítván, a külföldi tudományos társulatokkal is közölte; egy ízben a londoni akadémiától dicséretet is nyert, ugyancsak több mások is elismerésre méltatták. Sok történelmi ismerete volt, úgy hogy képes volt minden nevezetesebb esemény évszámát megmondani. Nyelvismerete sem csekély volt: anyai nyelvével a német, latin, görög, héber, francia, angol, olasz, spanyol és portugál nyelvekben szép jártassággal bírt; különösen a görög- és héberben.

Mint írónak már régóta ismert a neve. Harminez kisebb-nagyobb munkáinak többét tett közzé. Az egykori „Tudományos Gyűjtemény“-ben számos czikkét jelent meg; erkölcsstana s illetlenül közönségesen ismeretese; továbbá írt neveléstani, bölcsészeti és számos mennyiségtani munkát.

A tudomány minden ágaira kiterjedő ismereteinek az akadémiánál viselt javitnoki állása is sok táplálékot adott. Ez hozta őt össze hazánk számos elsőrangú tudósával is, kik sokoldalú ismereteiről, lankadatlan tudományzómájáról, ritka emlékező-tehetségeiről nagyra becsülték az egyszerű férfit.

Mindent azonban felülmúlta önzetlen nemeslelkűsége. Ő örült, boldognak érezte magát, ha bárkinek is szolgálatot tehetett, s bármire is szólították, kérték őt fel, azt soha sem tagadta meg, hanem egész napokon s éjeken át dolgozott s munkálódott a leg-nagyobb készséggel másoknak, de díjt és jutalmat soha el nem fogadott.

Mértéktelen életmódja egyszerűségét csak az athenai Diogenesével hasonlíthatni össze. Reggel, este egy pohár hideg tejet ivott meg, délelőtti legfeljebb 24 krajczárból került ki, bort, szeszes italt soha nem ivott, mindig korán lefeküdt.

Jövedelmének nagyobb részén könyveket nyomtatott, s azokkal az ország valamennyi tanintézetét elárasztotta. A mi felesleg pénze megmaradt, azt a szegények között osztá ki.

Jellemző volt benne, hogy bankjegyet senkivel el nem fogadott, fizetését mindig ezüst pénzből kívánta, s maga is ezüsttel fizetett.

Történt egypárszor, hogy az utcán bankjegyet talált, egyszer a többi között őt forintosat; megállott s rátette fokosa nyelét, ekkor odaintette s szeliden kérde: „van-e magának szüksége erre az izére?“ Képzeltetni a szegény napzsámós örömét, ki az őt forintot mohón felkapván, hálálkodva elsieltett.

Még csak élete utolsó szakáról pár szót. Midőn már súlyos betegen feküdt, hazánk egyik legkitünőbb orvosra dr. Kovács Sebestyén Endre kétszer látogatá őt meg, ápolónőjének pénzt adott, lelkére kötve, hogy a beteget hűn ápolja; s midőn már meghalt, őt tisztességesen saját költségén eltemettetni ajánlkozék; erről azonban az akadémiá elnöke, b. Eötvös József nagylelkűleg gondoskodott.

Sasku Károly mint nőtlén halt meg; Felső-Bányán még két testvére él.

Ritka tünemény volt mind különözségére, mind ismeretei sokoldalúságára nézve. *Egervári Ödön.*

A Puerta del Sol Toledoban.

A vaspálya Madridtól kezdve Toledoig sivatag és felette szomorú hangulata vidéken visz keresztül, melyet mindenfelől kopár hegyláncok öveznek. De mikor végre három órai menet után Toledo közelébe értünk és a sziklafokot, mely a várost a közelébe utasok szeméi előtt eddig rejtve tartá, megkerültük, az élénkbe tárult látvány lelkünkre oly festői és oly vadregényes hatást gyakorolt, melyet még a legmerészebb képzelem sem képes kellőleg kiszínezni.

A város fekvése királyi, büszke, pártalan. A Tajón, mely Toledo alatt vadul tajtékozó és zúgó hullámaival egy szűk hegyszorosban hömpölygve keresztül, két hidet vezet át: a Szt.-Márton és Alcántara-hidja. A regényes folyam sárgászínű hullámai sajtósávos őszhangzattal képeznek a környező, gyéren benőtt, vastartalmú hegyek vöröses alapszínével és a hátterben sötétben borongó romokkal. Miért nem sít minden festő, midőn költő Toledo? A benyomások oly újak, oly meglepők, oly annyira „festeni valóik“, hogy a leírásnak erőltlenül, megszerényenül kell visszavonulnia. Első tekintetre Toledo látképe oly nagyszerű, oly megragadó, hogy mikor az ódon kapuboltonon át a hidra léptünk, minden percben mintegy lebívaló állunk meg egy-egy új kilátás előtt, habozva és töprekedve, hogy melyik tündéris részletet bámuljuk meg előbb.

Ha Spanyolország e majdnem legrégebbi városának mindenféle nevezetességét le akarjuk írni, kötetek telnének be azokkal. E alkalommal tehát csak azt az ősrégi kaput mutatjuk be olvasóinknak, mely a város felé közelelőnek leghamarább szemébe tűnik. E nagyszerű tömör épület a Puerta del Sol napkapu. A városok napkeleti oldalán épült kapuknak e képletlen elevenése annyira el van terjedve Spanyolországban, hogy az majd mindenik nagyobb városban előfordul. Madridban is van egy Puerta del Solnak nevezett hely, de ott már a kapunak többé nyoma sem látható, noha bizonyos, hogy egykor ott is állott egy ily nevű hatalmas kapu; ennek helyét most a spanyol főváros legszébb dísztere foglalja el.

A toledo-i Puerta del Sol csakugyan kapu, még pedig masszív, maur izlésben épült kapu, mely az Alcántara hid közelében emelkedik fel roppant nagy, mogorva tömegével. E nagyszerű arab építmény, mely igazán megérdemli, hogy oly nevezetes városnak szolgáljon bemenetül, mint Toledo, egészen szinpadias díszítéssel bír, s bátran lehetne a leggompásabb kinézetű alkalmazni valami középkori, romantikus hősies darabhoz, s nélkül, hogy rajta bár a legkisebb részletet is változtatni kellene.

Hanem annyiban ma már a Puerta del Sol sem érdemli a „kapu“ nevet, a mennyiben a város vezető út mellette vonul el, és a kaput jobb felől hagyja.

Toledo egykor Spanyolország legnépesebb, legipartüzőbb és leggazdagabb városa volt, mielőtt II. Fülöp király székhelyét Madridba nem tette át. Vele minden élet, minden fény az új fővárosba költözött, s Toledo élőhalott múzeuma lón a spanyol birodalom egykori nagyságának. Most valami komor, gyászoló hangulat ömlik el az egész város felett, és e sötét vonás még fölűnőbbé válik az által, hogy Toledoban a papság sokkal inkább előtérben áll, mint az ország bármelyik mai városában. *S. L.*

Veszprém.

Ha az utas Pest felől Székesfehérváron és Palotán át, a szép Bakonyalján közelodik Veszprémhez, távolról egy kellemes síkság közepéből hiszi kiemelkedni a várost, melynek a „vár“-ban levő kiválóbb épületei messze elütösznek. Azonban csatlódik, mert maga a város egy különösen hegyes, sziklás környezetű völgyfenékebe van építve, s csakis a közepén kiemelkedő bérczetető templomai, püspöki, káptalani és megyei épületei tűnnek fel messziről, de az összezsúfolt, majdnem egymás tetejére épített, s többnyire földszinti lakházak el vannak fedve szem előtt. Csak

akkor látja ezeket, midőn Veszprém széléhez ért a várost szelni pedig akkor fogja, midőn egy kis körutat tett a természet által már rég megalkotott, de emberkéz által nem igen háborgatott kövezetén, rendetlen utcaiban, s a sziklahegy oldaláról lenézégető házak között.

De nekünk most nem feladatunk uti rajzot írni, csak röviden akarjuk ismertetni e régi városunkat.

Veszprém nevét sokféleképp származtatják. A hagyomány Gizella királyné „Vessz el prém“ szavától, a legtöbb történész a német Weisbrunnától; de legvalószínűbb vélemény Fejér Györgyé, ki azt vitatja, hogy Bratislaw Bezpém, Keczil hercegeztől kapta nevét, mint a ki a honfoglalás ideje táján a vidék ura volt. Annyi kétségtelen bizonyosságu, hogy már a római uralom korában volt ott egy város, s hogy I. István már 1008-ban Veszprém néven nevezte.

István már királysága 8-dik évében (1008.) püspökséget alapított Veszprémben, majd a veszprémiölgyi apácáknak adott görög nyelven okmányt. Ezek záradékából ma is vannak fenn még némi maradványok a város nyugoti oldalán fekvő egyik elrejtett szép völgyben.

Később mint vár, s a róla nevezett vármegye székvárosa volt ismeretes, de legnevezetesebb tette mégis hajdani egyeteme, melynek jog- és hittudósai az akkor leghíresebb párisi egyetem tudósaival is vetekedtek. S dacára e tekintélyes állásnak, mégsem igen tudnak arról egyebet, minthogy IV. László javadalmakkal látta el.

A török hódolások idejében mint végvár, sok zaklatásnak volt kitéve ugy a török, mint a közeli osztrák hatalom részéről, míg nem a Rákóczi-felkelés tartama alatt vára lerontatott, s püspökei elkezdették mai alakjába önteni.

Vallási viszály is gyakran háborgatta lakosait. Hatalmas főpapkot üttek a gazdag püspökség székhé, a kik, mint p. o. az élesezű, de rendkívül türelmetlen Bíró Márton a mult század közepén, a protestans mozgalomnak tüzzel-vassal ellenébe állottak, noha a megye és város lakosságának nagyobb része a prot. egyházhoz tartozott.

De mind e viszontagságot kiállotta, s épen napjainkban jutott azon helyzetbe, hogy sokszorosan kedvező helyzetet felhaználhatja. A mult év őszén nyerte meg egy Veszprém felé vezető vasutvonall engedélyét, a mely egy veszprémi emlékirat szavai szerint, legrovidebben köti össze Páris Pesttel, s így világkereskedelmi vonal, s egyszeresmind értékesítő utja a gabonadus Mezőföldnek, a fa-, kőszén-, porcellán- és kőgazdag Bakonyországnak, s a város különböző gyári készítményeinek. — De még egyéb tekintetben is szerencsés fekvése van. Közel van hozzá a Balaton, és a folyást emelkedő balatonfüredi fürdő, mi Veszprémre nézve azért fontos, mivel Füred közelében ez a legnagyobb város.

Ezenkívül a dunántúli honvéd-kerületnek is székvárosa, miután azon egész területnek ez legtermészetesebb központja, s mint ilyenek is kilátásai vannak az emelkedésre. Ezekből kitünik, hogy Veszprémnek szép jövője van, s ha országos befolyása nem lesz is valami rendkívüli, de Dunántul városai között tekintélyes — ha nem a legtekintélyesebb — hely van kijelele számára, épen helyi körülményeinél fogva.

S napjainkban már irodalmilag is ébred. — Egyidőben néhány évig e tekintetben is híres, hogy ne mondjam: „hírhedt“ volt, a mennyiben itt tanyáztot az ősidősig Mondolatos tábora, de a nyelvújítási viták lezajlása (1825.) után egész 1866-ig — kivéve 1820—1824-ig a róm. kath. „Egyházi Ertekezések“-et — nem igen adott életjelt magáról. Ekkor azonban alapították ott egy „Veszprém“ című lapot, mely 1866. s 1867. utolsó felében járt is, s mint vidéki közlöny megállotta helyét, 1868-ban szűntetelt, míg nem ez ében újra megindítottak egy „Veszprém vm. Közlöny“ című hetilapot, de ez is kevés ideig állott fön.

Művelődési közegei közül megemlítjük jól berendezett róm. kath. papnöveldejét és gimnasiunát, valamint az angol kisasszonyok kezében levő nőnevelő-intézetét; van ezenkívül még Veszprémben e század eleje óta egy árvaház, melyet Zsolnai Dávid kanonok alapított, s egy jól felszerelt nyoma.

Megjegyzünk még annyit, hogy képünk az ugynevezett „vár“-at észak-nyugati oldaláról tűnneti föl. *E. L.*

Két levél Szemere Bertalan Naplójából.

I. Gróf Teleki László levele Haynauhoz.

Egy bolga lapban jelent meg a következő közlemény:

„Gróf Teleki László, a magyar forradalom volt követe Párisban, a következő sorokat intézi hozzánk: „Szerkesztő ur!

Önök ügyünk iránt mindig tanusított részvétet reméltem engedni, hogy nem tagadja meg tőlem a következő levél közrebocsátását, melyet én Haynau tábornokhoz intéztem, s melyet ő válaszal nélkül hagyott.

Sokan azon véleményben lesznek tán, hogy ily levelet intézni oly fajta emberhez, igen nagy becsület-adás neki; magam sem tudnék e nézetnek ellenmondani. Ugy kell lenni magának Haynau urnak is ez a véleménye, ez magyarázza meg hallgatását.

Hallgatásához nem kell kommentár. Ha volt egy nap, midőn méltó haragom ellene, fölülmúlta méltó megvetésem iránta, ha volt egy nap, melyen eszembe jutott, hogy e gyilkos, ez asszony-korbácsoltató, e közvélemény pellengérezébe kiszórt ember mégis osztrák tábornoki egyonruhá visel, ha végre volt egy nap, melyen a borzalom maga, melylyel e gonosztervű elölté lelkemet, arra birt, hogy igen nagy becsületet adjak neki, — úgy hiszem, ez csak szerencse volt rá nézve, s mily aljasság és süllyedés kívántatik arra, hogy nem ált e jó szerencsével?

Oly ember, ki ama bűnököt követte el, miket Haynau, s kivel úgy bántak mindenütt mint vele, oly ember, kit insultáltak, megöpröztek, sárral dobáltak, leköttek, s minden gyalázzal halmoztak — és mégis képes visszautasítani az elégtételt, a mit én ajánltam neki, — az nem érdemel mást, mint a mit én adok neki a távolból — levelem közrebocsátása által.

Fogadjja, szerk. ur stb. 1852-ben szept. 1-jén.

„Tábornok!

Ime levelem, melyet két éve intéztem önöz Aachenbe, mihielyt önnek Londonból hirteleni elutazását meg tudtam.

„Tábornok! én őnt úgy tekintem, mint egyik gyilkosát az ön parancsából Aradon kivégzett 13 tábornoknak, Bathányi Lajos grófnak, Jeszenák János és Perényi Zsigmond bárónak, Csányi Lászlónak és Szacsvay Imrénnek, kik Pesten az ön rendelére végeztettek ki, valamint egy sereg más áldozatoknak, kiknek vére boszúért kiált. A tábornokot, kiket ön megöletett, függetlenségi harczunk hősei s Magyarország jogának védői voltak. Jeszenák báró rokonom volt s benső barátom, valamint báró Perényi és Csányi is barátaim.

Bathányi Lajos gróf, e halhatlan emlékü nagy lélek, Magyarország egyik dísz, büszkesége, legjobb barátom vala.

Ön átláthatja, tábornok, minő elégtétellel tartozik nekem.

Csaknem egy éve hordom szívemben a halált, de túrtom mostanig.

Ítélgem: mit szenvedtem!

De az elégtétellel, melylyel ön adósom, meg kelle várom, míg ön a magánéletbe vonul vissza. S most bizonyos vagyok, hogy ön ezen elégtételt töltem meg nem tagadja; mert most nem találhat arra semmi ürügyet, s mert mind azon czimekhez, melyeket eddig nyert, nem akarhatja még a gyáva ezimet is toldani!

Határozom találkozásunkra helyet és időt, lehetőleg közel Párishoz, s oly országban, a hova mennem szabad, erre kérem!

Felesleges mondanom, hogy Németországba nem mehetek.

Két tanum leend. Montmorency, 1850-ben szeptember 11-én.

Gr. Teleki László.

E levelet ön, tábornok, válaszal nélkül hagyta, ámbár kezhez ment. Türellemmel vártam mostanig, mivel ön odahagyta Aachent s Ausztriába és Magyarországba utazott, a hol mostanig maradt is. Most, midőn őnt Ostendében tudom, sietek e sorokat intézni önöz, hogy biztosítsam őnt, miszerint véleményem s érzelmeim ön irányába nem változtak, s ismét legem kérem.

Megtárgáná-e? Tovább is hallgatna? Nem tehetek föl ily gyalázatoságot, ily gyávaaságot. Ez esetben nem maradna fön még egy, mint

kimondanom, hogy épen oly megvetést, mint iszonyt érzek ön iránt, s hogy ön ép oly aláváló és silány és gyáva szememben, a mily gonosz és vérengző. Ezt a pofot kénszerítene ön, adnom a távolból, ha mielőbb nem választolna, legfeljebb 12 nap alatt. S lesz rá gondom, higgye el, e pofot arcára verni, nyilvánosan, a világ szemé láttára, jelen levelem közlésével.

Tekintve életkorunk különbségét és az ügy súlyos voltát: mi engem e lépésre bírt, más fegyvert nem fogadhatok ol, mint pisztolyt.

Sziveskedjék válaszáat Londonba, 22. Pickering Terrace, Paddington, Kiss Miklós ezredes ur kezéhez intézni.

1852-ben, augusztus 20-án.

Gr. Teleki László.

II.

Lukács Móríc gr. Teleki László haláláról
Gróf Károlyi Györgyné asszonynak. Pest, május 14. 1861.

Méltóságos grófné!

Azon borzasztó eseményt, mely a hazát megfosztotta leghívebb fiától, a grófnét legőszintébb tisztelőjétől s engemet legrégebb, talán legjobb barátomtól, bizonyosan élénk fájdalommal vette Méltóságod a hírlapok utján. Engemet lesújtott e halál és annak körülményei, de meg nem lepett, mert az előzmények után, ismervén jellemét, lelki küzdelmeit, mást nem vártam, nem vártam annál, a mi történt. Előre jóslottam e gyászos katasztróphát már hónapok előtt Méltóságodhoz és Jósika Miklóshoz írt leveleimben. S akkor is, midőn a nemzetnek ünnepeit, sőt bálványozott kedvenceit volt, midőn minden megjelenése közhelyen ujovalio volt, a legszerencsétlenebb embernek érezte és mondta magát előttem; meghasonlásban volt önmagával; még néhány nappal halála előtt ismételte, mit már azelőtt is többször mondott, hogy helyzete tarthatlan, kiállhatlan, hogy élete terhére van, s annak végett fog vetni. Halálának indoka ha mások előtt rejtély, előttem nem az, s úgy hiszem a mélt. grófné előtt sem. Isten bocsásson meg azoknak, kik gyanusitásaikkal e nemes szívet megtörték, ha akaratlanul vagy tévedésből tették; csak azt kívánom, hogy visszaritadva eljárásuk ezen szivrontó következtétől, térjenek magukba, ne vádolják hazafiatalansággal, gyávaasággal, vagy épenárlással a leghívebb hazafiakat, ha velők mindenben egyet nem értenek, s nem úgy jártak el a haza ügyeiben mint ők a távolból nézve jónak vélik, ne akarjanak szarnokoskodni a meggyőződésük felett, s ne hozzának romlást a hazára s annak leg hívebb fiaira. (Ez Kossuthra vonatkozik, ki igaz, Telekit csaknem honarúlsálsal vádolta. Hirdetvén, hogy szándékosan fogatta el magát. Ezt hallván Teleki, elég gyöngye volt magát egy hosszú levélben igazolni, melyet báró Jósika Miklósnak küldött ki, hogy azt Kossuthnak közölje, — ennél olvasta azt Vukovics, kitől ezt tudom. E napló előző lapjain el van mondva Kossuth mit írt Telekieről Gilpin Alderrannak: „he is morally dead stb.“)

Szegény Laci barátom áldozata lett sértett becsület-érzetének és lelkiismeretességének. Hogy tettel bebizonyítsa az ellene terjesztett gyanusítások alaptalanságát, mintha elveihöz és multjához hűtelenné lett, elfogatása és szabadon bocsátása előre kicsinált terv szerint történt, vagy pedig a kegyelmet félénkségből fogadta volna el, nem engedte, hogy bárki által e hazában tulszárnyaltassék, sőt oda akarta vinni a dolgot, hogy őt a kormány újra elfogassa. De ő csak magát akarta compromittálni, nem kívánta, hogy másokat is magával rántson a veszélybe, hogy Deák (ennek így nincs értelme; itt a másolatból, melynek ez viszont másolata, valami kimaradt) szavaival csak magát, de másokat nem akart kockáztatni, s legkevésbébbé a hazát, melyet mindenkifelett szeretett. De a többség vakon utána indult, mert fellépését ugy magyarázta, hogy ő a külföldi hatalmasságok, Napoleon, Cavour, Palmerston utasításai szerint eselojszik, hogy ezeknek totleges támogatására biztosan számolhat. Politikájának győzelme a házbán bizonyos volt, de a diadal előestéjén megjédt a győzelem lehető, sőt valószínű következményeitől a hazára és párthívére nézve, az erkölcsi féllélességtől, mely lelkét, nevét és emlékét terhelné, ha politikája miatt balfordulatot vennék a haza ügyei. Néhány nappal halála előtt azt mondta nekem, hogy oly impasában találja magát, melyből csak halál által szabadulhat ki. Ehez járulván még ideges ingerültségu, kétségbe esve azt képzelte, hogy csak önkénytes halála

mentheti meg a hazát s egyszeresmind becsületét. Bocsánatot e fejtegetésekért, melyekre fájdalommal elragadtam, de lelkem esordultt megletel kínos és keserű érzésekkel, s nem állhattam, hogy azok a kisenvedett barátom legjobb barátja előtt ki ne öntsem, noha tudom, hogy fájdalommal e részletek még nevelni fogják. De ő megérdemelte, hogy barátai sirassák, s hogy ismerjék e nemes szív gyötreimeit, melyek halálát megelőzték és okozták. Magamat a méltós. grófné kegyeibe, stb. *Lukács Móríc.*

Néhány statisztikai adat Magyarországról.

Uj népszámlálás küszöbén állunk. 1870. jan. 1-jén eme nagy horderejű tény kezdetét veszi, melynek eredménye leend, hogy emberleg tökéletes képét fogjuk ismerni nemzetünk összes munkásságának és létszámának. Mindkettőt számok fogják kifejezni, a melyek tisztábban és ékebben szólnak haladásunk vagy elmaradottságunkról, mint a legszebb szónoklatok, mert kimutatták mindazok számát, a kik tanítással, irodalommal, művészetel, földműveléssel, iparral, kereskedelemmel, igazságszolgáltatással, s az életmódok bármelyik ágával foglalkoznak, s e számok egymáshoz való viszonyítása, aránya állapítja meg azon pontot, a melyen jelenleg áll nemzetünk, — kivált miután nemcsak az egyénekre fog ez kimutatást adni, hanem mindarról is, a mi nemzetünk közéletének bármelyik mozzanatában — közzgazdasági és műveltségi eszköz gyanánt, mint tárgy — létezik, a mit csakis ily uton lehet kitűdni és közösmertet elé tárni.

Az utolsó népszámlálás Bach idejében szándékosan lett hamis adatokkal fűszerezve, s ez által értéken kívülül téve. Sem azelőtt, sem azóta pedig nem volt még ily pontos népösszeírás ez, miert is ma már ennek keresztülvitele legégetőbb szükségünk egyike. Egyaránt követeli ezta tudomány, államgazdaszatunk és a haladás.

S midőn azon időpont elérékezett, hogy y tényleg megfelelően kormányunk e kötelességének, nem lesz tán érdektelen, ha némi összehasonlítást teszünk a mult néhány adatával, már a mennyiben ezeket, s a most létező ismereteinket hiteleseknek lehet tekinteni.

II. József császár igen sok életrevaló intézkedése között kitünő helyet foglal el e népszámlálás. Bárminő indok vezérelte is ennek keresztülvételében: hatása és hordereje nem maradt el.

Ez összeírás alapján, s Horváth Mihálynak 1802-ben megjelent latin statisztikája nyomán, közölhetjük, hogy József 1785-i összeírása szerint Magyarországban és részeinek — Erdély kivételével — 7.008,574, az 1786-i szerint pedig 7.044,462 lakosa volt. E lakosság 1786-ban 49 királyi, 606 mezővárosban, 10763 faluban s 1339 pusztdán lakott, míg 1787-ben a városok száma egygyel kevesült, a falvaké 34-gyel öregbedett, s a pusztdák száma 1305 lett.

Mostani adataink szerint a magyar korona — Erdély beleértésével — összes alattvalói 15,002,955 lélekszámot tesznek, és így kétannyit, mint azelőtt 70—80 évvel. Ezen lakosság 115 város, 845 mezőváros és 14,951 faluban tartózkodik, a mi szintén jóval tetemeseb amaz összegnél.

1791-ben vallásra nézve volt római és egye-	
sült g. katolikus	4.135.952.
jelenleg van	7.468.541.
Nemegyesült gör. kath.	1.800.000.
jelenleg	1.858.369.
Helvét hitvallású volt	1.500.000.
jelenleg	1.823.769.
Ágostai hitvallású volt	800.000.
jelenleg	992.676.
Zsidó volt	75.128.
jelenleg	412.298.

A mult század utolsó felében tanítással foglalkozó egyén volt 6343, kereskedő, művész, kézműves stb. 38,811, földműves 1.298,816. — 1786-ban házas

Haller testőrkapitány. Az isteni tiszteletet Hagedius apát végzé számos segédlettel; a magyar egyházi banket pedig Kovách Pál váci kanonok tartotta.

(A népszámlálás ügyében) — mint a „P. L.” írja — Bihar megye szép példával jár elő. A közölségtől tartott közgyűlésen az illető kormánykibocsátvány tárgyalása alkalmával, határozatképen kifejezték a megye hazafias készsége a rendelet lelküsimeretes köresztülvitelére, és azonnal egy népszámlálási bizottság alakítottatott, elnökül Csengery Imre választatván. Azonfölül a tisztviselői testületet utasították, hogy a bizottságot lehetőleg támogassa, és egyuttal intézkedés történjék az alsóbb néposztályok kelly felvilágosítására a népszámlálás üdvös czéljáról.

(A „Typographia”) a pestbudai nyomdászok önképző-egyletének közlönyje írja: Heckenast Gusztáv, ki egylettünk könyvtárát már több ízben nagyszámu és értékes kötetekkel szaporította, és egyike azon kevés főnököknek, kik a nyomdászok anyagi és szellemi fejlődése iránt mindig érdeklődnek, e napokban nyomdászai működésének 25 éves emlékére, személyzetét által egy igen díszes és értékes albummal lepetett meg.

(A „Székely katonák századik előadása” alkalmából, Szigligeti Ede tiszteletére díszlakomát rendeznek kedden aug. 31-én d. u. 1 órakor a Frohner szállodában. A rendezők Gyulai Pál, Vadnay Károly, Szigeti József. Az aláírási iven szép számmal van már az irodalom és művészet képviselve.

(A horvát bán beiktatási ünnepélyére) nagyszerű előkészületeket tesznek. Hatvan 12—16 éves kisaszonny fehér ruhában fog a báni székhely főbejárata előtt sorfakat képezni, s mindenik leány fehér virágosokot fog kezében tartani. Bevonuláskor egyik leányka a bánnak fehér kaméliákból álló csokrot nyújt át, mely széles fehér szalaggal lesz körülkötve. A szalag egyik végén „Hrvatske dievojke”, másik végén „Svomu banu 1869” szavak lesznek arany betűkkel hímelve.

(A horvát bán zászlaja) valódi remekmű; néhány napra ki van téve közszemlére a bécsi múzeumban. Egyik oldalán a bán címere van hímelve, másik oldalán pedig a magyar korona, a horvát háromgy királyság címerei s arany babérlevelekkel körülveve.

(A honvédelmi miniszterium) rendelete értelmében minden újonczásnál egy honvédtörzsvagy főtiszt s egy honvédorvos is jelen leend. — A honvédelmi miniszterium Andrassy századost Bécsbe fogja küldeni, hogy az öt honvédkerület számára rendelt fegyvereket s lökészetet átvegye.

(A hadsergebeli katonák) hír szerint legközelebb szolgálati idejüket kitüntető jelvényekkel fogják elláttatni. Három évi szolgálat után jobb karján egy vörös szalagot, hat évi után kettőt, kilenc évi után három vörös szalagot fog minden katonára viselni.

(A Karavorgyevics-féle) fejedelmi gyilkosság pör tárgyalása a legfőbb törvényszéknél megkezdett. A tárgyalás néhány napot fog igénybe venni; eredményéről annak idejében fogjuk értesíteni olvasóinkat.

(Esküdtársai tárgyalás) volt 25-én délután Dr. Heinrich, a ráczfürdő tulajdonosa pórtolt volt be Fuchs Simont a „Reichsgelste” című élelzap szerkesztőjét, mivel ez azt írta felőle, hogy a furdőszobában nyilvános csináltatott, melyeken át a furdő-nöket meglesli s a látottakat botránys morderban ismerőseinek elmondja. Vádolt Füzesséry Géza, vádlottat Funták védte. Az esküdtek bünsnek ítélték rágalmaszást miatt a vádlott zugirót, a ki aztán egyhavi börtönrre és 50 ft. bírságra ítéltetett.

(Csernátany Lajos) a szegénygyermek-kórháznak 100 frtot ajándékozott, melyért az igazgatóság köszönetét nyilváníttja. (Óriási czápa.) Fiume mellett egy 16 láb hosszú, 50 mázsás czápát fogtak.

(A természetvédelmi gyűlés) szeptemb. 3-tól 8-ig tartandó gyűlésére eddig közel 1300 tag részvéte van bejelentve; naponként 1300 területi banket rendeztetik, a Sacher bécsi vendéglős már intézkedett az élelmiszerek, kiszolgálást stb. iránt. Minden bankettra 600 üveg champagnei bor van rendelve; bucsulakomát pedig Scarpa lovag ad 1400 terítéssel.

(Henselmann Imre) egy cikket közölt a kalocsai ásátásokról. E szerint a másfél heti munkának igen szép sikere van: fölfedeztek egy a román stíly építészetben nálunk eddig még ismeretlen idomzatot, (typust.) a kápolna koszos szentélyt, mely a francia építészeti iskolából való. Régi sirt egyvet találtak, osontvázakkal s egy kis réz kehelyvel.

(A szegedi rablóügyek) tárgyalására Pest-megye részéről a következők mennek le. Szilassy István másodalispán, Somogyi Ferencz, Szili Barnabás és Gánóczy Floris tiszteki bírák, Muraközy László főügyész, Illés Károly és Tóth Mór alügyészek és Halász Balint jegyző. — A tárgyalások kétszékvül igen hosszú ideig tartanak, mert a delinquentek száma 200 körül jár, — némelyek 4 hónapot emlegetnek.

(Ribáry és Thais kapitány) rendőri tapasztalások végett tett utjokból haza érkeztek. Tanulmányozták az angol frankoz és belga rendőri viszonyokat s utjokról egy érdekes és tanulságos emlékiratot is szándékoznak készíteni.

(Eltűntek.) Eberling István 26 éves munkás a Ganz-féle vasgyárban; Giovanni Sidoli, egy 13 éves fiu, ki egy majmot mutogatott és Veit András 6 éves fia e napokban nyomtalanuk eltűntek a budai határról.

(Debreczen közelében Sámsonban) Weisz Izik nevű izraelita halt meg a mult héten, ki 98 évet élt; még ezelőtt néhány héttel elevenen járt, kolt, sürgött-forgott, sőt a Sámsonról Debreczenig terjedő másfél mérföldnyi utat nem egyszer gyalog is megtette, pedig szép vagyonnal bírt.

(Egy kórházi halottas kamra és boncterem) építését végre csakugyan elhatározta a város. Kezesgető példa a halogatásra, hogy most két éve 14,000 frtba került volna, míg ma 36,000 frtot kell fizetni érte.

(A „jó hírnév megóvása.”) Pestvárosa feynyitó törvényszéke előtt egy tolvaj ügy fordult meg, kinél mint szabadságos katonánál az erről szóló okmány is megtaláltatván, az ítélet a szabadságlevéllel együtt a katonai hatóság kívánságára ehhez átküldetett, s ime kisült, hogy az, ki az említett okmányban nevezzve van, Pozsonyban él s tőle kabátjával együtt szabadságolási oklevele is ellopott. Az elítelt kérdőre vonatván, bevallotta igazni nevét, s azt hozta fel, hogy az idegen nevet csak saját „jó hírnevé” megóvása végett használta.

(Felhívás.) Csengery Pál nemz. színházi tag fölhívja a vidéki operette-énekeseket, énekesnőket, kardalnokokat, kardalnoknőket és táncosnőket, a kik bizottmány által kezelt biztos (fixum) fizetésre óhajtának a téli szini idényre szerződni, hogy bérmentes levelekben igényeiket és repertoírjukat szeptember hó 15-dikéig veledatni sziveskedjenek.

(Halálhírek.) Szoboszlai Tóth György meghalt Gyula-fehérvárott július 19-én 76 éves korában. Ismerősei roppant emlékező tehetségűt dícsérik; azt mondják valódi élő krónika volt. — Percz Antal jász fényzarvi elemi tanító és 1849-diki főhadnagy élte 41-dik évében f. hó 19-dikén meghalt.

Nemzeti színház.

Péntek, aug. 20. „Faust.” Opera 5 felv. Zenéjét szerz. Gounod. (A pesti gyermekkórház és színházi segélypénztár javára.)

Szombat, aug. 21. „Afrikai nő.” Nagy opera 5 felv. Zenéjét szerz. Meyerbeer.

Vasárnap, aug. 22. „Csitók.” Népszínmű 3 felv. Irta Szigligeti. — (Tamási vidéki színezett föllepített.)

Hétfő, aug. 23. „Elször.” „Bekéöntő.” Vigjáték 4 felv. Irta Benedix; ford. Havi Mihály.

HETI-NAPTÁR.

Table with columns for month (Augusztus), day, and religious/professional events. Includes dates from 29th to 4th of August.

Kedd, aug. 24. „Lalla-Roukh.” Regényes opera 2 felv. Zenéjét szerz. Dávid. Szerda, aug. 25. „Tudós nők.” Vigjáték 5 felv. Irta Mollière; ford. Arany László. Csütörtök, aug. 26. „Fidelio.” Opera 2 felv. Zenéjét szerz. Beethoven.

Szerkesztői mondanivaló.

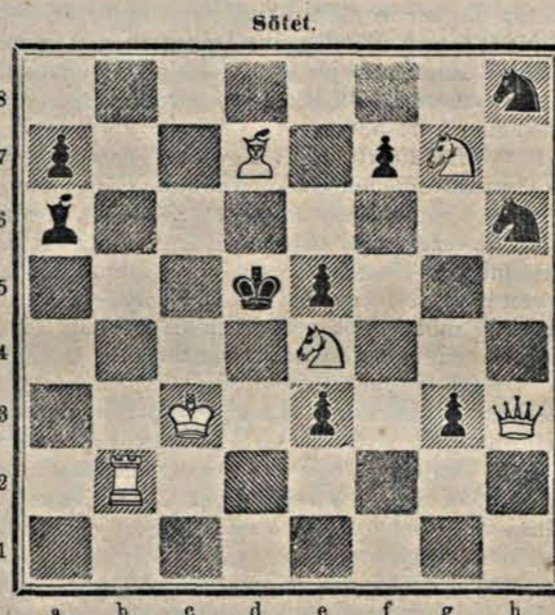
Mező-Tur. Gy. K. Ha jól emlékszünk, a kérésese cikkről már egyszer nyilatkoztunk, hogy ily modern elméleti fejtegetések közléset lapunkban czéltalannak tartjuk. — Csermely. Valóban költeményen több igyekezet, mint költői tehetséggel. Nem rossz, nem is jó. S tudja, mit mond a jó öreg Horász a középkerületi és költészetben. Persze a középkerületnek is különböző fokozatai vannak; fájdalom, hogy az öné ezek közt sem a legmagasabikon áll. Költeménye e szerint a közléthet mértékét nem üti meg.

Gyula. K. Gy. Gyakorlatlan kéz kísérletei. Nem közölhetők. — Kőrösanya. N. O. A kivel az újabban küldött képek iránt értekezünk kell, jelenleg nincs Pestben, s így csak később fogunk határozottan nyilatkozhatni. A régebbi képhez küldött szöveget nemcsakára felhasználjuk.

Szeged. H. L. A küldött vers nemcsak „remekíróink nagybecsü munkáit” meg nem közelíti, de még a leg-szerényebb igények színvonalától is nagyon messze marad. — Pécs. Sz. A. Köszönettel vetjük az igen értékes küldeményeket, s csak azt sajnáljuk, hogy nem egy pár héttel előbb, mikor még mód lett volna az illető alkotomra elkészülni a képekkel. Érdeket azonban így sem fogja veszteni, s ha a még ígértet is megkaphatjuk, rövid időn, mind együtt fogjuk adni. Addig is szives üdvözlötünket! — Vinga. D. L. Az említett levelet nem kaptuk meg.

SAKKJÁTÉK.

509-dik sz. f. — Gold Samutól (Kövágó-Eörsön).

Világos indul s a 8-dik lépésre mattot mond.

Az 504-ik számú feladvány megfejtése.

- 1. Fa7-c5, Kb4-c5, Vh7-e4, Hd6-e4, Bd8-d4, Kc5-d4, Ha5-b3 matt.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József. — Miskolcon: Czenthe József. — Harasztiban: Gy. Festetics Benno. — Gelsein: Glesinger Zsigmond. — Dunavetcsén: Deutsch József. — Csikváron: Kling Iván. — A pesti sakk-kör.

Nyílt tér.*

Különösen figyelmetztük a közönséget Por-ges Lajosnak „Közéleti névelő” című nyerhetünk” című hirdetésére, lapunk mai számában.

* E rovatban közölt cikkekért csupán a sajtóterve-nyek irányában vállal felelősséget a Szerk.

TARTALOM.

Szigligeti (arckép). — Bozzay Pál hátrahagyott költeményeiből. — Egy gazdag ember életézetei (folyt.). — Saaku Károly (arckép). — A Puerta de Sol Toledo-ban (képpel). — Veszprém (képpel). — Két levél Szemere Bertalan naplójából. — Néhány statisztikai adat Magyarországról. — Utí képek Braziliából (folyt., képpel). — Egyfelgél. — Tárház: Irodalom és művészet. — Egyház és iskola. — Közlekedés. — Balesetek, elemi csapások. — Mi újság? — Nemzeti színház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Nyílt tér. — Heti-naptár.

Felölts szerkesztő: Nagy Miklós. (L. magyar-utca 21. sz.)

HIRDETÉSEK.

MÖSSMER JÓZSEF rumburgi vászon-raktára a „menyasszonyhoz” Pesten, ur- és szibárus-utca szögletén 10. sz. a. báró Orczy György-féle hazban, ajánlja legnagyobb s jól rendezett legjobb minőségű áruraktárát u. m.: rumburgi-, hollandi-, kreas-, sziléziai- s fonalvásznak, széles ágylepedővásznak s készfehérneműk; 30 rőfös asztalneműk, 6, 12, 18 és 24 személyre való asztalterítékek, törülközőkendők, asztal-abroszok minden megkívántató nagyságban; asztal-s kávéskendők, fehér és színes vászonsebkendők, valdó angol és francia batizskendők, ágyneműre való fehér és színes vászoncsinát, butoesinva-tok és perkálok, nanking, színes perkálinok, gazdasági ruhaszövetek, színes ingkelmék, asztal- s ágyterítők; ugyszinte mindenemű fehér árucikk, fehér perkálok, batizsok, clair, mou, nyári pikét, madapolán, angol shirting, női pikét és zsinór-parket; valamint színes parketok, pikézőny-nyak és terítők minden nagyságban, flanéterítők, talajjostók s függönyök mindennemben; ezenkívül angol pamutbárony, orlean- és fűster-szövetek, wattmoul, lama- s ruháknak való gyapju-szövetek, amerikai bőr s viaszos vásznak s több itt meg nem nevezett árucikket a legutányosb áron. Vidéki megrendelések feladat szerint gyorsan, pontosan s a legjobban teljesítetnek, s kívánatra, legutányosbra szabott árjegyzékek is küldetnek. 595 (2-3)

Nyári idény 1869. Homburgi fürdő M. Frankfurt mellett.

A homburgi források gyógyereje mindazon betegségekben érvényesíti nagyszerű hatását, melyek a gyomor és altest háborgatott működéséből képződnek, a szervekre jótevény ingert gyakorolnak s a megroggalt cir-kulációt tevékenybe teszik, s az emésztő képességet rendezik; mirigy s altesti idült bajokban különösen a máj és lép, sárgaság s köszvényre nézve csodaszéru hatást gyakorolnak, s olynemű betegségekben is, melyek az ideg-rendszer túlfeszített izgatagságából származnak, a homburgi ásványvizek használata felette nagy hatással bírnak. A furdőházban nemcsak egyszerű édesfurdők, hanem orosz-gőzfurdők, valamint sós-és tífényű-furdők, anyalüg, korpa, kén- és furdő-szappan hozzáadásával vagy a nélkül — szolgáltának. Idült borbajok ellen, néhány év óta kitünő eredménnyel szappannal vegyített ásványkátrány-furdők is alkalmaztatnak. A már évek hosszúsorán át fenálló hidegviz-gyógyintézet, (a pünkösdi kútnál) a t. cz. közönség számára ugy mint ezelőtt, ugy most is nyitva áll. Ezenkívül oly betegek, kik a hidegviz gyógymódot rendszeren használni akarják, azok dr. Hitzel ural, ki kizárólag a hidegviz-gyógyintézet vezetésével van megbizva, — mint az intézetben, mint saját lakásán naponként értekezhetnek. Savó, a svájci Alpensennen-ből, (Appenzel kantonban) kecsketejből kettős elválasztás által készítették, s reggel a forrásoknál a szükségeslehet képest vagy magában, vagy vegyítve különemű ásványvizekkel — szolgáltatik. A nagyszerű társalgási ház, egész éven át nyitva áll; magában foglal pompásan díszített helyiségeket, ezek közt egy nagyszerű bál-s hangverseny-terom, egy étkező- s kitünő szellőzteti biliárd-terem, több izletosen díszített játszó-terem, kávé és dohányzó szoba. A nagyszerű olvasó-kabinét a t. cz. közönség számára minden díj nélkül folyvást nyitva áll, ellátva: a legolvasottabb német, francia, angol, olasz, orosz, lengyel és holland politikai és szépirodalmi lapokkal, a pompás étterem, melyben étlap szerint lehet étkezni, a gyógykert szép asphalt erkélyére vezet; a konyha a hírneves Chevet-re van bízva Párisból. A gyógyvizek, mely 40 kitünő tagozat számlál, naponként háromszor u. m. reggel a forrásoknál, délután a kert zene-pavillonában s este a bálteremben játszik. Augusztus 7-től szeptember végeig az idő, ismét a kedvelt asztal opera által fog betöltötni a hírneves Orsini karmester vezetés alatt, melyre az ünnepeit primadonna Patti Adeline van ujjlag megnyerve, hasonlóképp Nicolini, Agnesi, Verger stb. kitünő énekesek. A t. cz. közönség mindezekben kívül, egy, itt még soha nem létezett mulatsággal fog meglepetni; — ugyanis a párisi palais-royal színház, szükségé vált javítások miatt rögtön bezáratván, eszínház tagjai egyidőre szabadságotlat-tak, mi közben a gyógyintézet igazgatása nem mulasztá el e kitünő és 38 személyből álló társaságot megnyomni és 10 előadásra — mely július 3-tól augusztus 3-ig tart — szergődtetni. E művészek előadásai, mint tudva van, igen szeszélyesok s kedélyesek, s mit sem fognak mulasztani, hogy a t. cz. közönség tetszésnyilvánításait, kiérdemeljék. A homburgi furdő, a rajna és bajor-osztrák vasutthalózat vasutthalózat építésével, Európa kellő közepén fekszik. Bécstől 24, Berlinből 15, Párisból 16, Londonból 24, Brüsszel és Amsterdamból 12 óra alatt érünk oda, (közvetlen vasúti összeköttetés levén Homburgig). Frankfurt és Homburg közt naponként 18 vonat tartja fenn (ide s oda) a közlekedést, — utolsó menet 11 órakor — s a vendégeket fél óra alatt szállítja, mely által alkalom nyújtatik Frankfurt nevezettségéit, színház, hangverseny s más egyéb esti mulatságokat meglátogatni. 544 (10-10)

Csak alapos gyógyítás bizto-sít utóbajok ellen. Titkos betegségeket s tehetetlenséget (férfi gyengység.) katonai és polgári kórházakban siker-rel használt egyszerű módszerrel bámu-latos gyorsan és alaposan (az ujjonnan keletkezettek 48 óra alatt) gyógyítja Weiss J. gyak. orvos és szülész, az itteni cs. kir. garnison főorvosban kiszolgált osztályorvos, minden alkalmatlansággal egy a titoktartás, mint a gyógykezeléshez jól beosztott rendelő-intézetben Pest, kis mező-utca 83. sz. 1. emelet, (a „Terézidőhöz” címzett gyógytár szomszédosságában), bemenet a lépésben, naponként reggel 7 órától 10-ig és délután 1-4 óráig. Férlek és hölygek részére külön bemenet és külön várószoba. Díjjal ellátott levelekre leggyorsab-ban válasz, és kívánatra gyógyszerrel is gondoskodik. 597 (2-102)

Kohn Philippe dícséretesen ismert óra-gyáros Dorotyia-utca 2. sz. Helyes óra 4 rubinra 10-11, arany foglalv. rugóra 12-13, kettős fődéllel 15-16, kristályvaggal 15, 16-17, horgonyórák 15 rubinra 15, 16-17, 15 kettős fődéllel 19, 20-22, angol horgonyórák kristályvaggal 19, 20-22-24, ugyanazok kettős fődéllel 24-26, val. remontoir kengyelű felh. 28-32, ugyanazok kettős fődéllel 35, 38, 40-45, Arany órák 3. sz. horg. 15 rub. 36, 40, 45-50, ugyanazok kettős fődéllel 55, 58, 60-80, valódi remontoir kengyelű felhuz. 70, 80, 90-100, valódi remontoir kettős fődél-lel 100, 110, 120, 130-200, Arany hölgyórák (3. sz.) henger 4-8 rubinra 25, 28-32, 8 rub. kett. fődél. 38, 42-45, horgonyórák 15 rub. kettős fődéllel 50, 55-60, val. remontoir kett. fődéllel 70, 80-100, h. órák zom. gyém. 60, 70, 80-100, Inga-órák hetenkint felh. ft. 16, 20, 22-24, órai és félgazúttal 30-32, óra és negyedóránkénti ütessel 48, 50-55, Havi regulátorok 30-32, Ébresztő óra 6, Ezüstláncos 4 ft. 50 kr., 5, 6, 6 ft. 50 kr., 7 ftig; legfinomabb francia alaknak 8 ft., 8 ft. 50 kr. 9, 10 ftig; hosszú nyakláncnak 7 ft., 8 ft. 50 kr., 9, 10, 15 ftig. Vidéki megrendelések a pénzösszeg elő-leges beklődése vagy utánvét mellett, gyorsan és pontosan teljesítetnek. Egy inga-óra pakolásért 1 ft. 50 kr. Órák cserében is elfogadtatnak. Nem tetsző árú kicseréltetik. Javítások legpontosabban és jutányos árért. teljesítetnek. 598 (1-12)

Kockázattal nélkül is nyerhetünk.

Az eddig legelőnyösebb, s egyszerűségi kockázattal a legnagyobb nyereséget nyújtó, s a legbiztosabb tőke-elhelyezés érhető el a

22 negyedévenként 5 ft., vagy 36 havonkénti 3 ft. lefizetése mellett. Ugyanis évenként 38 húzásra

játszhatunk az Ausztriában létező valamennyi állam- és magán-sorsjegyen, és pedig:

1 darab 250 fős 1854-ki sorsjegy.	1 Salm sorsjegy.
1 " hitelsorsjegy.	1 Clary "
1 " 100 fős 1860-ki sorsjegy.	1 Genoa "
1 " 100 " 1864-ki "	1 Pálffy "
1/4 rész 1839-ki (Rothschild sorsjegy.)	1 budai "
1 Como jövőévi-jegy.	1 Waldstein "
1 Rudolf sorsjegy.	1 Keglevich "
1 darab 100 fős triestzi sorsjegy.	1 Windischgrätz sorsjegy és
1 " 50 " " "	1 badeni 35 fős sorsjegy.
1 gőzhajózási "	

Minden vevő részt vesz a küszöbön álló, következő húzásokon:

Badeni sorsjegyek, húzás auguszt. 31-kén, főnyeremény 40.000 frt. ezüstben,
1864-ki " " szept. 1-én, " 200.000 "
Pálffy " " " 15-én, " 40.000 "
Hitel " " " október 1-én, " 200.000 "

s a bekövetkező nyeremények azonnal készpénzben fizetnek ki. A társaság 20 részvevőből áll, kik közül az első részlet lefizetésénél mindenki egy részjegyet fog kapni, melyen valamennyi sorsjegy meg van jelölve, melyek kihúzása után az öt megjelölt részt azonnal meg fogja kapni. A 22 negyedévi 5 ft. vagy 36 hónapos 3 fős részlet lefizetése után megszűnik a társasbirtoklás, a sorsjegyek a napi árfolyam szerint eladottnak, a bevett összeg 20 egyenlő részletben fog felosztani. Mindenki magánosan léphet a társaságba, s a többiekkel nincs mit törődni.

Minden nyerés tudatva lesz. 590 (1-3)

Bélyegdíj fejében minden résztvevő 94 krt. fizet le egyszer mindenkora.

Legnagyobb előleg kapható mindenféle állam- és magán-papírokra.

1864. sorsjegy-igérvények húzás szept. 1-én, főnyeremény **200,000 ft., 2 ft. 50 kr. és 50 kr.** bélyegdíj.

PORGES LAJOS váltó-üzlete

Pesten, Dorottya-utca 12. sz. a Lloyd épület közelében.

1869. szeptember 1-jén **nyereményhúzása** az **1864-diki** osztrák sorsjegyeknek.

20-ad részvényjegyek, érvényes minden húzásra egész 1918-dik évig,

darabja	8 forint
9 darab	70 "
20 darab	155 "
egész részletjegyek 12 óra érvényesek darabja	14 "
fél részletjegyek 12 óra érvényesek darabja	7 "

Rothschild & Comp. Wien, Postgasse, Nr. 14. 591 (4-4)

Az angol eredeti kiadásból már 200 ezer példány kelt el és eddigelé 8 nyelvre van fordítva.

A szerző saját kiadásában megjelent és Pesten az **EGGENBERGER-féle** könyvkereskedésben, valamint minden más könyvárusnál is kapható:

A nemzetképeség és időelőtti csökkenésének okai

valamint oktatások annak **tökéletes visszaállítására.**

Mindasoknak ajánlva, kik mértéktelen kiesszongás, titkos bűnök és ragályos kórokozásokban szenvednek.

Azonkívül oktatások a házasság eszéjáról és kötelességeiről, valamint gyógykezelés a közönséges képtelenség és természetlenség körül.

Irta **CURTIS J. L.,** gyakorló orvos Londonban. Néhány ábrával.

Ára vászonba kötve 1 ft. Postán bérmentesen küldve 1 ft 10 kr.

Curtis könyvét „**A nemzetképeség**“ öregek és fiatalnak kelene bírnia. Ez egy kitűnően írt orvosi munka, mely azon szomorú betegségek gyógykezeléséről szól, melyek már annyi számos életbajosságot tettek tönkre.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4-ik szám) megjelentek és minden hiteles könyvárusnál kaphatók:

A Bach-korszak adomáiban.

Összegyűjté egy Bach-huszar. (Nyolczadrét. VIII. 200 lap.) Füzve 80 krajczár.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1869 (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

Hirdetmény.
A magyar jelzalog hitelbankhoz beérkezett számos kölcsönkérvényre nézve közhírré tétetik, miszerint egy része már engedélyezve elintéztetett, a többi pedig haladéktalanul tárgyaltatik.
Tudatjuk egyuttal, hogy a magyar jelzalog hitelbank egy közönséges, mint pozsonyi főkaja által is mindennemű kölcsönadással, közzétételi és törlesztési üzlet eszközését folyton elvállalja. A bank helyisége Pesten, vácz-ut 8. sz. alatt létezik.
A magyar jelzalog hitelbank vezénylő igazgatósága. 697 (2-3)

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4. sz. a.), megjelent és minden hazai könyvkereskedésben kaphatók:

Eszther.

Regény. Irta **b. Jósika Miklós.** Második kiadás. Két kötet (az olesó kiadás 25-26. kötete) füzve 1 ft.

A rom titkai.

Regény. Irta **b. Jósika Miklós.** Második kiadás. — Két kötet (az olesó kiadás 27-28. kötete), füzve 1 ft.

A hat Uderszki leány.

Regény. Irta **Jósika Miklós.** Második kiadás. (Jósika regényei 29-32) 4 kötet 16-rét 250, 242, 244, 247 lap), füzve 2 ft.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten, (egyetem-utca 4-ik szám) megjelentek és minden hiteles könyvárusnál kaphatók:

Gróf Cziráky Antal.

A magyar közjog alapvonalai.

Szerző nyomán írta **Hegedűs Lajos.** Második bővített kiadás. 1869. (8-rét. 400 lap.) Füzve 2 forint.

Liebig tanár

hús-kivonata Dél-Amerikából (Fray Bentos).

Liebig-féle hús-kivonat-társaság Londonban. Nagy megtakarítás háztartások számára.

Erőteljes húslevesek azonnali előállítására. Készítése s megjobbitása a levelek, mártalék s vékony étkeknek stb. Erősítő anyag gyengék s betegek számára.

Aranyéremmel kitüntetett az 1867-iki párisi, 1868-iki havre-i kiállításán.

A hús-kivonat csak akkor valódi, hogyha a tégelyek mindegyike báró Liebig tanár és dr. Peitenkofer M. aláírásával ellátva vannak.

Részletes árak egész Magyarországra nézve tégely számra:

1 angol font	1/4 angol font	1/4 angol font	1/8 angol font
5 frt. 80 kr.,	3 frt.,	1 frt. 70 kr.,	92 kr.

Kapható: minden előkelő kereskedés s gyógyszerházakban. Nagybani raktár, a társaság levelező tagjánál **Thallmayer** és társánál Pesten.

Pest, szeptember 5-én 1869.

Előfizetési föltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. — Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk illetőleg: Egy négyzser hasábozott petit sor vagy annak helye egyzseri igtatásnál 10 krba, háromzseri vagy többzseri igtatásnál csak 7 krba számítottatik. — Kiadó-hivatalunk számkra hirdetményeket elfogad Bécsben: **Oppelik** Alajos, Wollzeile Nro. 22. és **Haasenstein** és **Vogler** Wollzeile Nro. 9. — Bélyeg-díj külön minden igtatás után 30 krajczár.

Fiume.

E napokban a közfigyelem ismét s kiválólag Fiume felé fordul hazánkban, s „Kárpátoktól Adriáig“ minden szem Adria felé, annak magyar tengerparti pontjára néz. Ezuttal nem a közjogi helyzet költi föl a figyelmet, hanem tudományos, egyesületi, vagy tulajdonképen társadalmi érdekek; de nem lehet tagadni, hogy ez érdekeknek is épen a közjogi szempontok kölcsönöznek kiváló fontosságot, s másfelől nem lehetetlen, hogy az egyesületi s társadalmi érintkezés nyomos, és remélhetőleg szerencsés befolyást gyakoroljon a közjogi megoldásra.

szentesített békés kiegyezésben is eldöntetlenül hagyatott. S a megoldásnak azóta, immár a jelen országgyűlés folyama alatt, a három érdekelt fél küldöttségei közt történt kísérlete is még eddig sikertelenül maradt, sőt némely baljóslatu hírek szerint távolabb állana a sikertől, mint előbb. Pedig kimondhatjuk, hogy a kérdés szerencsés, kielégítő s állandó megnyugvást eszközöndő megoldása Magyarországra nézve a legnagyobb fontos-

küldöttségeknek, sőt a korona közvetítési kísérleteinek sem sikerült eszközölni, azt a valósulás felé legalább egy hatalmas lendülettel közelebb viendi azon társadalmi érintkezés, melynek a közelebbi napokban Fiume tanuja s színhelye leend, hol Magyarország értelmiségének nagyszámu képviselői között kétségkívül Horvátország fiai sem fognak hiányzani.

Fiume és Magyarország közt ugyan oly mértéke van a rokonszenvek és kölcsönös ragaszkodásnak, melynek a fokozásra semmi szüksége nincs. Fiume annyijelétadta, kilenczven esztendő óta már, s a legutóbbi időben folyvást, Magyarországhoz való ragaszkodásának, hogy ez nemcsak önmaga ellenpolitikátlan, de Fiume iránt valóban kegyetlen és szivtelen tetet követne el, ha a felé csaknem esdve nyújtott kezét hidegen melőzné vagy épen visszalökné. „Nagy érv rejlik“ — mondja Bottka Tivadartudós hazánkfia,

Fiume emlékjandéka Szalay Lászlónak. — (Az eredeti olajfestmény után rajz. Haske.)

A „magyar orvosok és természetvizsgálók“ ez évi (XIV-ik) vándor-nagygyűlésüket Fiumében tartják. Maga e tény nem fontosság nélküli. Midőn Fiume az egyesületet e gyűlésnek kebelében tartására meghívta, s midőn az e meghívást elfogadta, mindkettő azon közjogi nézetnek adott kifejezést, hogy Fiume közvetlenül, s nem a társországok útján, tartozik Magyarországhoz.

Ez pedig azon egyetlen, még megoldatlanul fennmaradt közjogi vitás kérdés, mely a Magyar- és Horvát-Szlavonországok közt 1868-ban létrejött s a XXX. t. ezikkben

ságu, Fiuméra nézve pedig valódi életkérdés. De, ismételjük, társadalmi uton, nem egyszerűen már a világtörténelemben, jöttek létre főfontosságú közjogi eredmények; reméljük hát, hogy a mit még eddig országgyűlések- és

azon nagybecsű jogtörténeti értekezésében, melyet a Budapesti Szemle jelen évi folyamában „A fiumei kérdés utolsó stádiumában“ czim alatt közre bocsátott, általában az annexiók s különösen Fiumének Magyaror-

